

PATVIRTINTA

Mažeikių rajono savivaldybės
mero potvarkiu 2025 m. liepos 3 d.
įsakymu Nr. M1-535

PATVIRTINTA

Mažeikių lopšelis-darželis „Gintarėlis“
direktoriaus 2025 m. rugsėjo 1 d.
įsakymu Nr. V1-162

MAŽEIKIŲ LOPŠELIO – DARŽELIO „GINTARĖLIS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

Mažeikiai, 2025

Turinys

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS	3
1.1. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)	3
1.2. Ugdymą(si) grindžiančios vertybės	5
1.3. Vaiko poreikiai	7
1.4. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai	8
1.5. Regiono ypatumai ir mokyklos savitumas	8
1.6. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas	10
II SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI	11
III SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO(SI) TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI	13
IV SKYRIUS UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS	16
4.1. Ugdymo(si) proceso organizavimo pagrindas	16
4.2. Pedagoginės strategijos ir ugdymo(si) organizavimo formos	17
4.3. Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima	18
4.4. Parama vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms	18
V SKYRIUS VAIKŲ UGDYMOSI PAŽANGA	20
5.1. Vaikų ugdymosi pažanga	20
5.2. Vaikų ugdymosi pasiekimų ir pažangos stebėsenos sistema	20
5.3. Tėvų informavimas	21
5.4. Tęstinumas	21
5.5. Vaikų gebėjimas reflektuoti savo pasiekimus	22
VI SKYRIUS KODĖL PRASMINGA NAUDOTI PRIEMONĘ „PASIEKIMŲ ŽINGSNELIAI“	23

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Lopšelyje-darželyje „Gintarėlis“ (toliau - Mokykla) vadovaujamasi Ikimokyklinio ugdymo programos gairėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142, pateiktu požiūriu į vaiką ir vaikystę, vaiko raidą, poreikius, ugdymo(si) būdus, juo grindžiamas visas Ikimokyklinio ugdymo programos (toliau - Programa) turinys. Mokykloje vyrauja į vaiką orientuotas ugdymas(is), kuris nulemia ugdymo inovacijų įgyvendinimo kryptį. Kiekvieno vaiko raida ir ugdymas(is) pasižymi unikaliais bruožais, kiekvienas vaikas yra unikalus, kūrybiškas ir jo potencialas turi būti atrastas kuo ankstesniame amžiuje tolimesniam jo tobulėjimui. Mokykloje mokytojas pasitiki vaiko natūraliomis galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas prigimtiniams galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia skirtybes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleisti vaikų individualumui. Vaikų ugdymuisi sudaromos galimybės jausti, liesti, tyrinėti, atrasti, pažinti, norėti daugiau, siekti, žavėtis, gerbti, mokėti nurimti. Kiekvienas vaikas aktyviai mokosi, daugelį dalykų atranda pats, savu būdu ir laiku. Vaikai ugdosi stebėdami, veikdami spontaniškai, užsikrėsdami patrauklia, malonumą teikiančia veikla ir pagal savo jėgas, poreikius bei pomėgius įsitraukdami į mokytojo organizuotą kryptingą veiklą: numatomi vaiko ugdymosi žaidžiant ir patirtinio ugdymosi būdai, atitinkantys vaikų prigimtį ir raidos poreikius.

Įstaigoje daug dėmesio skiriama vaikų sveikos gyvensenos įgūdžių formavimui. Vaikams aktyviai veikiant integruojamas fizinis, emocinis, socialinis ir pažintinis ugdymas(is). Siekiant, kad ugdomi vaikai įgytų daugiau socialinių ir emocinių sunkumų įveikimo gebėjimų, skatinant jų pozityvų elgesį bei siekiant geresnės emocinės savijautos, įstaigoje vyksta sistemingas socialinis emocinis ugdymas(is). Įgyvendinama tarptautinė vaikų socialinių gebėjimų ugdymo programa „Kimochis“. Nuo 2025 m. vasario mėnesio organizuojamas socialinių emocijų kompetencijų ugdymas(is), pasitelkiant akredituotą programą „Siautukai“.

Ugdymas(is) apibūdinamas kaip procesas, kuriame sąveikauja pedagogas ir vaikas. Edukacinė aplinka išskiriama kaip svarbi ugdymosi sąlyga. Vaiko ir pedagogo sąveika per bendravimą ir mokymą išreiškiama ir Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, kuriame ugdymas(is) apibūdinamas kaip „dvasinių, intelektinių, fizinių asmens galių auginimas bendraujant ir mokant“ (LRS, 2011). Šis ugdymo sąvokos apibrėžimas nurodo vaiko ir pedagogo sąveikos tikslą – ugdyti dvasines, intelektines, fizines vaiko galias. Ikimokyklinio ugdymo kokybė mokslininkų dažniausiai analizuojama tėvų ir pedagogų požiūriu.

Atnaujinant ir kuriant kokybišką ikimokyklinio ugdymo programą pasirinktos vaiko psichinės raidos ir ugdymo(si) vienovės raidos teorijos:

- **konstruktyvistinė teorija**, nukreipta į vaiko mąstymo kognityvinę, pažinimo raidą;
- **ekologinių sistemų teorija**, nukreipta į visuminį, holistinį vaiko, kaip bendruomenės nario ugdymą.

Pirmenybė teikiama vaikų poreikiams ir interesams, kartu užtikrinant, kad būtų pasiekti ilgalaikiai vaikų ugdymosi ir raidos tikslai. Sėkmingam vaiko ugdymuisi svarbūs pasitikėjimu grindžiami santykiai bei mokytojų, šeimos, bendruomenės, visuomenės partnerystė.

Pasak J. Piaget vaikas yra pats aktyviai bei savivaldžiai besimokantis, konstruojantis savo žinojimą bei mokosi aktyviai judėdamas. Vaikai mąsto kitaip nei suaugusieji, jie pereina skirtingus pažintinės (kognityvinės) raidos etapus, jų mąstymas tampa vis sudėtingesnis sąveikaujant su aplinka. Svarbu vaikui suteikti pasirinkimų laisvę ir savarankiškumą patyriminiam ugdymui.

Konstruktyvistinės teorijos požiūriu, mokytojo vaidmuo yra ne tiek perduoti žinias, kiek remti vaiką jo tyrinėjimo procese, teikti jam tinkamus iššūkius ir padėti kurti ryšį tarp žinių ir gyvenimiškos patirties. Ši teorija ypač taikoma ugdymo metoduose, kurie skatina tyrinėjimą, problemų sprendimą ir savarankišką mokymąsi. Tai gali būti grupiniai projektai, tyrinėjimai, diskusijos ir kitos veiklos, kuriose vaikai aktyviai dalyvauja ir kuria žinias per savo patirtį ir sąveiką su kitais. Vaiko raidos kontekste konstruktyvistinė teorija pabrėžia, kad vaikai aktyviai formuoja savo žinias per sąveiką su pasauliu. Kiekvienas vaiko raidos etapas susijęs su naujais būdais, kaip interpretuoti ir suprasti pasaulį. J. Piaget buvo vienas pagrindinių mokslininkų, kuris pabrėžė kognityvinės raidos etapus, per kuriuos vaikai kuria savo žinias ir sampratas apie aplinką. Jo idėja buvo, kad vaikai pradeda nuo sensomotorinių etapų, pereina prie simbolinio mąstymo ir galiausiai, pasiekia abstraktų mąstymą.

Vaiko raidos ekologinių sistemų teorija teigia, kad vaiko raida yra formuojama ne tik biologinių ir genetinių veiksnių, bet ir įvairių socialinių, kultūrinių bei aplinkos kontekstų, su kuriais vaikas sąveikauja. **Ekologinės sistemos teorija pabrėžia**, kad vaiko vystymasis vyksta nuolatinuose tarpusavio ryšiuose tarp įvairių aplinkos sistemų. Ši teorija teigia, kad šie ryšiai ir sąveikos yra esminiai vaiko raidai, nes visi šie sluoksniai – mikrosistemos, mezosistemos, eksosistemos ir makrosistemos – veikia vaiko patirtis ir augimą.

Po pagrindinėmis raidos teorijomis telpa dauguma šiuolaikinių vaikų ugdymo pedagoginių sistemų;

Taikomi **Reggio Emilia sistemos elementai**, grindžiamos į vaiką orientuoto ir kontekstinio ugdymo teorijomis ir skirtos vaiko kūrybingumui ugdytis. Trečiasis ugdytojas – aplinka. Reggio Emilia sistemoje pedagogai kuria mokymosi kontekstus, provokacijas, sumodeliuoja priemones ir aplinką, kad ji pažadintų vaikų tyrinėjimus, idėjas, kad vaikams kiltų naujų klausimų, kad tyrinėti būtų smagu. Reggio Emilia sistema yra labai orientuota į vaikų kūrybiškumą, aktyvų dalyvavimą ir bendradarbiavimą, todėl ji labai gerai dera su „mokymusi per judesį“ pedagogine strategija. Ši sistema pabrėžia vaikų aktyvų mokymąsi ir jų teisę būti savarankiškais, kurti ir atrasti. Taip pat labai svarbu, kad mokymosi aplinka būtų įkvepianti ir praturtinta.

Taikome – **STEAM bei mokymosi per judesį metodiką**. Steam ugdymas(is) paremtas natūraliu vaiko domėjimusi, kaip „veikia“ jį supantis pasaulis, polinkiu kurti daiktus ir tikrinti, kaip jie veikia. Šiuolaikinių ugdymo priemonių pagalba, vaikai savaime perpranta technologinius, inžinerinius, matematinius, gamtamokslinius dalykus.

Mokymasis per judesį – tai pedagoginė strategija, kuri pabrėžia fizinio judesio svarbą mokymosi procese. Mokymasis per judesį padeda visiems vaikams įsitraukti į žaismingą, judrią ir kognityvinių įgūdžių ugdymo(si) kupiną patirtį bei kasdieninio mokymosi kontekstą.

Ištaigos Vaiko gerovės komisija (VGK) sprendžia vaikų ugdymo(si) sunkumų įveikas, įvairių poreikių tenkinimo, švietimo pagalbos teikimo galimybes. Taiko tikslingas priemonės vaikams iš socialinės rizikos, atskirties šeimų, emigrantų, kitakalbių. Vaikams, kuriems teikiama švietimo pagalba (logopedo, specialiojo pedagogo, socialinio pedagogo ir kt.) yra ruošiami individualūs pagalbos planai. Planą ruošia su vaiku dirbantys specialistai, mokytojai ir tėvai.

Vaikų ugdymas(is) žaidžiant. Žaismingumas natūraliai būdingas vaiko santykiui su pasauliu, yra viso jo veikimo ir ugdymo(si) bruožas, vaikų kultūros plėtojimo prielaida. Spontaniškas žaismingumas skleidžiasi per vaikų tyrinėjimą ir eksperimentavimą, visavertiškai įgyvendinamas per savarankiškai pačių vaikų kuriamus žaidimus. Vaikai ugdosi, įsitraukę į žaidimus, žaisdami sensomotorinius tyrinėjimo žaidimus, savarankiškai kurdami vaizduote paremtus režisūrinius, siužetinius vaidmenų ir naratyvinius žaidimus. Tikslingai formuojant(is) siauresnius, savitus gebėjimus žaidžiami didaktiniai žaidimai. Ugdymo(si) procese išlaikomas balansas tarp savarankiškai vaikų kuriamų siužetinių vaidmenų žaidimų ir ugdomųjų žaidimų su taisyklėmis.

Vaikų patirtinio ugdymosi būdai. Susidomėję įvairiomis veiklomis, stebėdami, tyrinėdami, eksperimentuodami, kurdami, dalindamiesi patirtimi, vaikai visais pojūčiais patiria, pajaučia objektus, jų savybes, ryšius, reiškinius ir procesus, atranda tai, kas jiems nauja, gilina supratimą ir plėtoja gebėjimus. Ugdymo(si) procese skatinami šie vaikų patirtinio ugdymosi būdai: personalizuotas, savivaldus, dialogiškas, judrus, įkūnytasis ugdymas(is), ugdymas(is) tyrinėjant, kuriant reflektuojant. Visuminis ugdymas(is) apima vaiko pažintinį, emocinį, socialinį, kūrybinį, fizinį, pažinimo, kalbos, kūrybos potencialių galių plėtojimą.

Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos.

1.2. Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Vaikų ugdymas(is) grindžiamas požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

- **vaiko orumas** – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;

- **vaiko gerovė** – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrinę, socialinę bei fizinę aplinką;
- **saviraiškos laisvė** – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;
- **lygiavertis dalyvavimas** – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis;
- **lygiateisiškumas ir teisingumas** – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų;
- **pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei** – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;
- **bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas** – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymas(is);
- **kultūrinis tapatumas** – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

Vaikystė yra savaiminė vertybė, o ne tik pasirengimas suaugusiam gyvenimui. Tai reiškia, kad svarbu gerbti ir vertinti vaiko gyvenimą būtent tokiu, koks jis yra šiuo metu, be nuolatinio rūpesčio apie ateitį. Vaikystėje turėtų būti suteikta laiko ir erdvės džiaugtis gyvenimu, augti ir tyrinėti pasaulį, be spaudimo prisitaikyti prie suaugusiųjų lūkesčių ar normų. Tai kviečia pamatyti kiekvieną akimirką vaikystėje kaip vertingą ir svarbią.

Vaikai, kaip kompetentingi piliečiai, turi teisę į gerovę, išsilavinimą, saugumą ir dalyvavimą sprendimuose, kurie juos tiesiogiai veikia. Be to, jie turi pareigą gerbti kitus ir prisidėti prie bendros gerovės, ugdydami atsakomybę, pagarbą ir bendradarbiavimą. Vaikų teisės ir pareigos yra esminiai elementai, užtikrinantys jų gerovę ir ugdymą kaip atsakingus piliečius. Šios teisės ir pareigos ne tik saugo vaikų interesus, bet ir prisideda prie jų socialinio, emocinio ir intelektualinio vystymosi.

Vaikų teisės	
1. Teisė į gyvenimą ir sveikatą	vaikai turi teisę augti ir vystytis saugioje ir sveikoje aplinkoje.
2. Teisė į išsilavinimą	kiekvienas vaikas turi teisę gauti kokybišką išsilavinimą, kuris padėtų jam tapti aktyviu ir atsakingu piliečiu.
3. Teisė į apsaugą nuo	vaikai turi teisę būti apsaugoti nuo bet kokios formos smurto,

prievartos ir išnaudojimo	diskriminacijos ar išnaudojimo.
4. Teisė į nuomonės laisvę ir dalyvavimą	vaikai turi teisę išreikšti savo nuomonę ir dalyvauti sprendimų priėmimo procesuose, ypač kai tai susiję su jų gerove.
5. Teisė į žaidimą ir poilsį	vaikai turi teisę žaisti, atsipalaiduoti ir mėgautis vaikystės džiaugsmiais.

Vaikų pareigos	
1. Gerbti kitus	vaikai turi išmokyti gerbti kitų teises ir jausmus, ugdydami socialinius ir etinius gebėjimus.
2. Mokyti ir tobulėti	vaikai turi pareigą mokytis ir siekti asmeninio tobulėjimo, kad galėtų aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime.
3. Atlikti kasdienes pareigas	tai apima ugdymo įstaigą, šeimos ir bendruomenės normas bei taisykles, kurios padeda vaikams vystytis atsakingiems ir disciplinuotiems asmenims.
4. Atsakomybė už savo veiksmus	vaikai turi išmokyti prisiimti atsakomybę už savo elgesį, tai yra svarbus žingsnis formuojant brandžią asmenybę.

Vaikų teisių užtikrinimas padeda sukurti saugią, teisingą ir sveiką aplinką, kurioje vaikai gali augti ir vystytis. Vaikų pareigų suvokimas padeda jiems suprasti, kaip jų veiksmai ir elgesys gali turėti įtakos kitiems ir visuomenei. Teisių ir pareigų pusiausvyra prisideda prie vaiko asmenybės formavimosi ir skatina socialinį atsakingumą, taip pat ugdo pagarbą tiek sau, tiek kitiems. Svarbu, kad vaikų teisės būtų gerbiamos, tačiau kartu būtina ugdyti ir jų pareigas, nes tik taip galima užtikrinti harmoningą asmenybės ir visuomenės vystymąsi.

1.3. Vaiko poreikiai

Svarbu sukurti prielaidas užtikrinančias pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimą ir turtinimą. Įstaigoje sukurtos prielaidos atliepti ir tenkinti unikalius kiekvieno vaiko poreikius. (1 schema).

1 schema Vaiko poreikiai

1.4. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Tėvai (globėjai) - svarbiausi vaikų ugdytojai. Jie yra atsakingi už vaiko gerovę, sveikatą ir kokybišką ugdymą, dalyvauja vaiko ugdymo ikimokyklinėse grupėse procese kaip partneriai. Mokyklos paskirtis – bendradarbiaujant su šeima ugdyti vaiką, atsižvelgiant į tėvų (globėjų) lūkesčius ir vaikų poreikius. Bendruomenės sutarimu mokykloje plečiamos ugdymo(si) erdvės ir edukacinės aplinkos. Siekdama užtikrinti bendruomenės poreikius, mokykla aktyviai dalyvauja įvairiuose projektuose, tarp jų ir fizinį aktyvumą skatinančiuose. Įstaigoje įkurta „Tėvų akademija“. Organizuojami įvairaus pobūdžio užsiėmimai, susitikimai su specialistais, lektoriais.

Ikimokyklinio ugdymo programa kurta remiantis šeimos ir mokyklos partnerystės principu. Mokykla ir šeima (globėjai) nuolatos bendradarbiauja, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, ir kartu besimokančią bendruomenę. Įstaigos vadovai kuria draugišką ir palankią aplinką. Tėvai ir įstaigos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų. Atliepiant bendruomenės poreikius išgryninti svarbiausi ugdymo(si) būdai, skatinantys visuminį ugdymą(sį), integruojant fizinį, emocinį, socialinį, pažintinį, kalbos ir kūrybinių galių harmoningą plėtojimą. Programa dinamiška, atnaujinama kas 5 metai. Programą ruošė 5 komandų darbo grupė.

1.5. Regiono ypatumai ir mokyklos savitumas

Mokykla turi didelę ugdymojo proceso organizavimo patirtį. Didžiausia vertybė – vaikas ir jo ugdymas(is). Įstaigoje puoselėjamas kiekvieno vaiko unikalumas.

Ugdymo procesui įtaką daro socialinė – kultūrinė aplinka. Mokykla yra palankioje geografinėje padėtyje, miesto centre. Su ugdytiniais galima lankytis daugelyje mikrorajone esančiuose reikšminguose objektuose: Mažeikių kultūros centre, bibliotekose, prekybos centruose, turgelyje ir t.t. Netoli įsikūrę „Sodų“ ir „Melioratorių“ parkeliai. Vaikai turi galimybę dažnai apsilankyti prie Ventos upės ir pasimėgauti besikeičiančia gamta. Nuolat organizuojami patirtiniai žygiai ir išvykos, aktyvios sportinės veiklos, ekologinės akcijos, kūrybiniai plenerai, edukacijos su šeimomis ir socialiniais partneriais. Įvairinant patirtinio ugdymo(si) formas sėkmingai kuriame socialinės partnerystės ryšius su Mažeikių Henriko Nagio viešąją miesto biblioteka, Kalnėnų ir Ventos progimnazijomis, Sodų pagrindine mokykla, Valstybinės miškų urėdijos Mažeikių regioniniu padaliniu, klubu „Mano namai“, Telšių apskrities Mažeikių PK, Mažeikių priešgaisrine gelbėjimo tarnyba, Mažeikių sporto mokykla, Mažeikių moksleivių namais, kitomis ikimokyklinio ugdymo įstaigomis.

Atsižvelgiant į įstaigos savitumą – sveikatingumo kryptį, darželis vykdo bei dalyvauja įvairiuose sveikatinimo ir fizinį aktyvumą skatinančiuose projektuose, iniciatyvose, žaidynėse, akcijose. Mokykloje įgyvendinami ilgalaikiai projektai: „Futboliukas“, respublikinis ikimokyklinis projektas „RIUKKPA“. Sveikatos stiprinimo klausimais mokykla bendradarbiauja su Mažeikių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro specialistais. Darželis yra aktyvus fizinio aktyvumo skatinimo projektų dalyvis. Bendradarbiaujama su Mažeikių krepšinio klubu „M BASKET“. Mokyklos teritorijoje įrengtas futbolo aikštynas, mobilūs krepšinio lankai, tinklinio tinklas.

Mokytojos kartu su vaikais ir tėveliais organizuoja ir dalyvauja projektuose, akcijose, miesto šventėse, renginiuose, pažintinėse-edukacinėse išvykose. Visus mokslo metus mokyklos ugdytiniai dalyvauja organizuojamuose edukacijų cikluose „Žaliasis raštingumas“, aplinkos ministerijos „Klimato kaita“. Už įgyvendintas gamtosauginių mokyklų programas, mokykla daugelį metų apdovanota Žaliaja vėliava ir Aplinkosauginio švietimo fondo sertifikatu. Įstaiga dalyvauja Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi iniciatyvoje „Tvari mokykla 2030“. Mokykla bendradarbiauja su Šiaulių darbo rinkos mokymo centro Mažeikių padaliniu. Mūsų įstaigoje praktiką atlieka būsimos mokytojų padėjėjos.

Atskiroje įstaigos patalpoje įkurta meninės terapijos studija. Vedamos įvairios terapijos formos.

Atliepiant tėvų poreikį, darželyje įkurta nemiegančių pietų miego grupė. Organizuojama rami, atpalaiduojanti veikla. Įstaigoje veikia nemokami anglų kalbos, sporto-jogos, krepšinio, dainavimo, dailės būreliai.

Darželis išsiskiria pozityvia atmosfera, ugdymo naujovių taikymu, turtinga gamtine, edukacine ir inovatyvia aplinka, ugdomųjų priemonių gausiomis vaikų grupių patalpomis, darnia, bendraujančia ir bendradarbiaujančia bendruomene, motyvuota ir profesionalia komanda, kuri stengiasi, kad kiekvienas vaikas jaustųsi laukiamas, jam būtų suteikiamas individualus dėmesys, palaikymas ir pagalba, užtikrinant visapusišką ugdymąsi ir gerovę, taikant veiksmingus vaikų kompetencijų ir atskirų pasiekimų grupių ugdymo būdus, šiuolaikines ugdymo strategijas.

1.6. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Mokykloje dirba kvalifikuoti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojai, meninio ugdymo mokytojas, fizinio ugdymo mokytojas, mokinio padėjėjai, švietimo pagalbos specialistai. Mokytojai nuolat tobulina savo kvalifikaciją, kuria ir įgyvendina respublikinius bei tarptautinius projektus, rašo ir publikuoja straipsnius, atlieka tyrimus, apklausas, dalyvauja ilgalaikėse kvalifikacijos tobulinimo programose, seminaruose, darbo grupėse, komisijose. Esant poreikiui į įstaigą priimami studentai, mokytojos tampa mentorėmis, vyrauja kolegialus bendradarbiavimas. Esame besimokanti įstaiga.

Mokykloje aktyviai veikia vaiko gerovės komisija, kuri ne tik atlieka vaikų pirminį įvertinimą ir teikia siūlymus darželio vadovui dėl švietimo pagalbos skyrimo, siūlo tėvams (globėjams, rūpintojams) vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius įvertinti Mažeikių pedagoginėje psichologinėje tarnyboje, bet ir sprendžia visus vaiko gerovės klausimus: adaptacijos, sėkmingo bendravimo, įsitraukimo, maitinimosi, poilsio. Teikia konsultacijas bei rekomendacijas tėvams, darželio mokytojams. Rengia individualias trumpalaikes ugdymo programas, užtikrina jų įgyvendinimą.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Ikimokyklinio ugdymo programa sudaryta remiantis šiais principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomasias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

Humaniškumo principas	Kiekvienas vaikas gerbiamas kaip asmenybė. Ugdymas(is) organizuojamas atsižvelgiant į kiekvieno vaiko individualius poreikius, gebėjimus, pomėgius ir emocinę būseną.
Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas	Kiekviena suplanuota ir nesusplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si).
Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas	Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos.
Žaismės principas	Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla.
Aktyvaus ugdymo(si) principas	Sudaromos sąlygos vaikams įsitraukti į ugdymo procesą kaip aktyviems dalyviams, leidžiant jiems patiems atrasti, eksperimentuoti, išbandyti ir mokytis iš savo veiksmų bei patirties.
Fizinio aktyvumo ir sveikatingumo principas	Ugdymosi turinys paremtas sveikos gyvensenos nuostatomis, siekiant saugoti ir stiprinti vaikų psichinę ir fizinę sveikatą.
Sociokultūrinio kryptingumo principas	Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei.
Integralumo principas	Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas.
Įtraukties principas	Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę.
Kontekstualumo principas	Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir

	gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo.
Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas	Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus.
Lėtojo ugdymo(si) principas	Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.
Reflektyvaus ugdymo(si) principas	Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsveria autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si).
Šeimos ir mokyklos partnerystės principas	Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.
Tęstinumo ir dermės principas	Ugdymas(is) paremtas harmoningu vaiko asmenybės vystymusi, atsižvelgiant į visus ugdymo aspektus, kurių metu ugdymo tikslai, metodai ir turinys yra tarpusavyje suderinti, atitinka vaikų poreikius ir užtikrina sklandų perėjimą tarp skirtingų ugdymo etapų.
Lankstumo principas	Ugdymo procesas pritaikytas pagal vaikų poreikius, interesus, emocinę būseną ir besikeičiančias situacijas. Skatinamas atvirumas pokyčiams, gebėjimui improvizuoti ir suteikia pedagogui galimybę lanksčiai reaguoti į ugdymo proceso dinamiką.

III SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO(SI) TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

1. Padėti vaikui tapti visaverte asmenybe: pasitikinčiu, lanksčiai mąstančiu, komunikabiliu ir sėkmingai besimokančiu.
2. Organizuoti ugdymą derinant kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą, taikant patirtinio mokymo(si) metodus (projektus, tyrinėjimus, eksperimentavimą, pažintines išvykas, diskusijas ir kt.), pripažįstant žaidimą ir kasdienį vaiko gyvenimą grupėje kaip neatsiejamą ugdymo dalį.
3. Kurti 1-3m. ir 4-6m. amžiaus vaikų ugdymui pritaikytus ir ugdymąsi skatinančius lanksčius edukacinius kontekstus atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius.
4. Siekiant užtikrinti kiekvieno vaiko mokymosi sėkmę, sudaryti galimybę vaikams skirtingais būdais pademonstruoti pasiekimus bei daromą pažangą ir juos sistemingai fiksuoti, analizuoti, aptarti su tėvais.
5. Gerbti kiekvieno vaiko individualumą, sudaryti galimybę tenkinti fizinius, psichinius ir socialinius poreikius, plėtoti emocinę, socialinę ir kultūrinę patirtį, užtikrinti jo saugumą, padėti adaptuotis naujoje ugdymo(si) aplinkoje, tenkinti aktyvumo ir judėjimo poreikį.
6. Kurti ir plėtoti pasitikėjimu ir pagarba, aktyvia partneryste grindžiamą tikslingą bendravimą ir bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), švietimo pagalbos specialistais, priešmokyklinio ugdymo mokytojais ir kitais švietimo paslaugų tiekėjais.

Ugdymo(si) rezultatai. Ikimokyklinio ugdymo rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymosi procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių, kurių visuma laiduoja optimalią vaiko galių ūgtį. Pasiekimų ūgtis žingsniais nuo gimimo iki šešerių metų pateikta Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų apraše, kuris pateikiamas Programos priede. Vaikų ugdymo(si) rezultatus nusako šios pasiekimų sritys:

PASIEKIMŲ SRITYS	VERTYBINĖ NUOSTATA	ESMINIAI GEBĖJIMAI
1.Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai	Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam.	Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.

2.Fizinis aktyvumas	Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.	Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienes veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.
3.Emocijų suvokimas ir raiška	Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.	Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.
4.Savireguliacija ir savikontrolė	Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.	Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.
5.Savivoka ir savigarba	Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.	Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.
6.Santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais	Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais.	Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.
7.Aplinkos pažinimas	Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.
8.Matematinis mąstymas	Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.	Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimą ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.
9.Skaitmeninis sumanumas	Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.	Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.
10.Kalbų supratimas	Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą.	Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.
11.Kalbinė raiška	Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.	Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.
12.Estetinis suvokimas	Domisi, gėrasi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.	Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi

		asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.
13.Meninė raiška	Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.	Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.
14.Kūrybiškumas	Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.	Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.
15.Tyrinėjimas	Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.	Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.
16.Problemų sprendimas	Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.	Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsversto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.
17.Gebėjimas žaisti	Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.	Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.
18.Mokėjimas mokytis	Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.	Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.

Kiekviena kokybiškai įgyvendinama vaiko raidą skatinančio visuminio ikimokyklinio ugdymosi sritis („Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“) plėtoja visų 18 pasiekimų sričių vaiko pasiekimus. Užtikrinamas darnus visų pasiekimų plėtojimas, nors skirtingų ugdymosi sričių poveikis atskirų pasiekimų ūgčiai skirtingas.

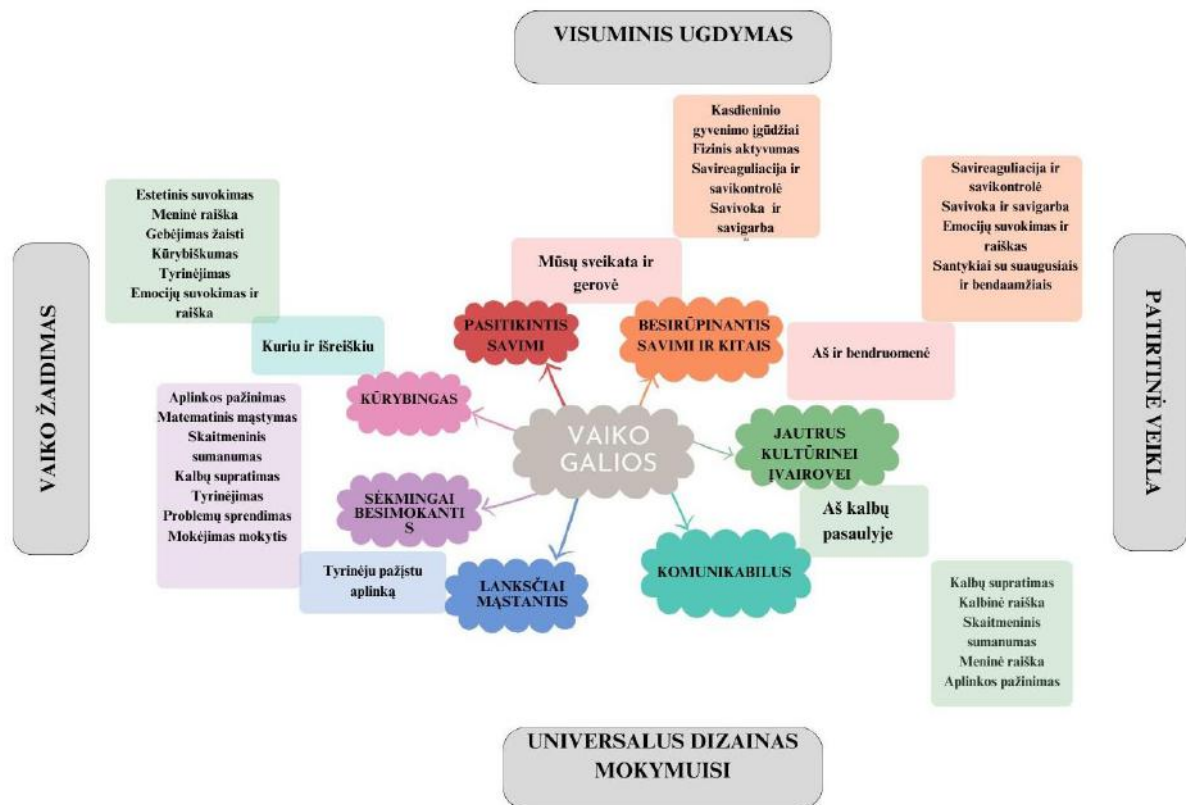
IV SKYRIUS

UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

4.1. Ugdymo(si) proceso organizavimo pagrindas

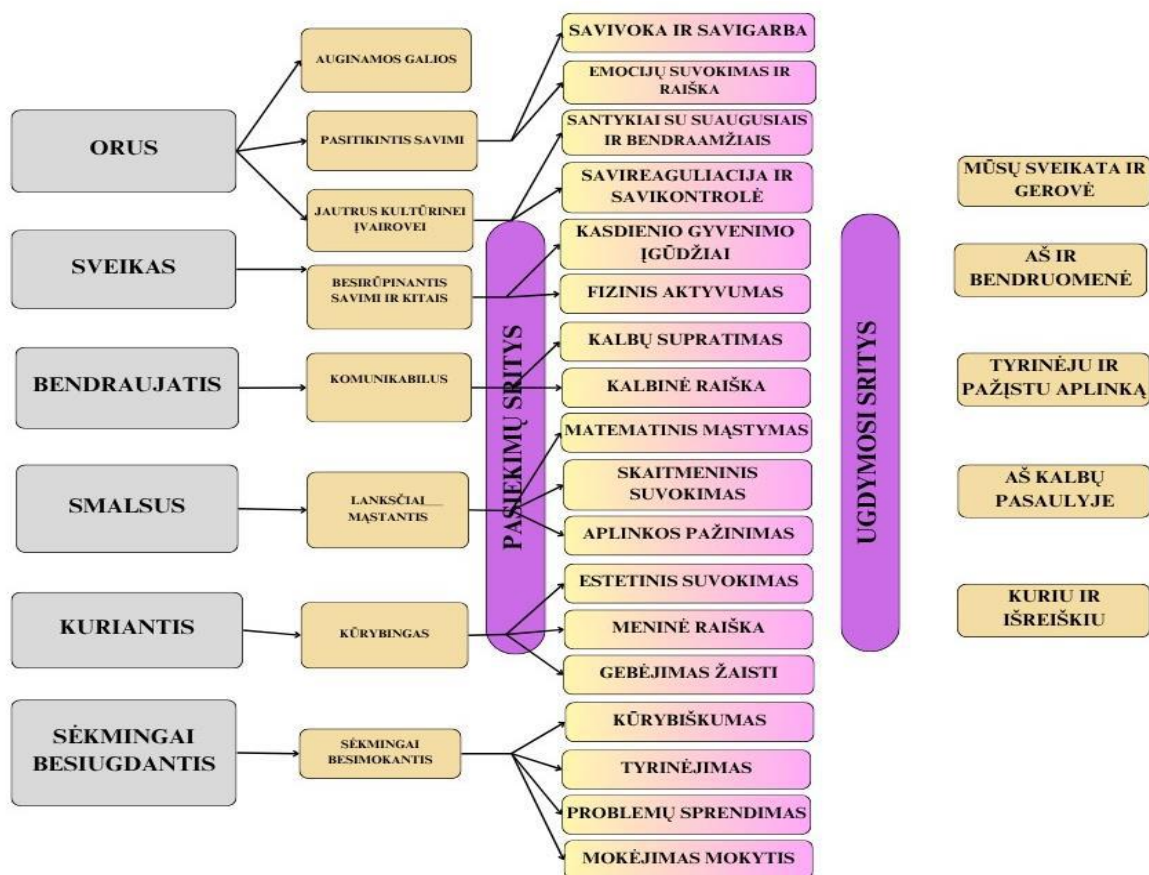
Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra visuminis ugdymas(is), universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla. **Visuminis ugdymas(is)** yra pagrindinė ikimokyklinio ugdymosi kryptis, kuri lemia vaikų emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos, kūrybos potencinių galių harmoningą plėtojimąsi. **Universalus dizainas mokymuisi (UDM)** yra kiekvieno vaiko sėkmingą ugdymąsi laiduojanti įtraukaus ugdymo organizavimo prieiga. Visavertę įtrauktį užtikrina prigimtinių kiekvieno vaiko ugdymosi skirtumų pripažinimas ir kokybiškai įgyvendinamos esminės ugdymo(si) proceso modeliavimo kryptys. **Vaikų žaidimas** yra paties vaiko kuriama ir valdoma veikla, kuomet sutelkiamos visos jau įgytos ir plėtojamos galios. Siekiama vaikų savarankiško žaidimo ir žaismingo ugdymo(si) vienovės bei darnos. **Patirtinės veiklos** yra vaiko ugdymas(is) judant, pajaučiant, stebint, tyrinėjant, eksperimentuojant, modeliuojant, kuriant, komunikuojant, reflektuojant savo patirtis ir atradimus.

Ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo(si) turinys sudarytas remiantis Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis (2023), atskleidžiant plėtojamas vaiko galias per svarbiausias ugdymo(si) sritis ir jas apimančias pasiekimų sritis (2 schema).

2 schema Vaiko raidą skatinančios visuminio ugdymo(si) sritys

Ugdymo turinys išdėstomas pagal penkias visuminio ikimokyklinio ugdymo(si) sritis (Mūsų sveikata ir gerovė, Aš ir bendruomenė, Aš kalbų pasaulyje, Tyrinėju ir pažįstu aplinką, Kuriu ir išreiškiu), **kuriose pateikti turinio aspektai, vaiko ugdymosi pasiekimų sritys su vertybinėmis nuostatomis ir esminiais gebėjimais**. Ugdymo turinys formuojamas vadovaujantis lopšelio-darželio Ikimokyklinio ugdymo programa (ją pritaikant) ir atsižvelgiant į kiekvieno vaiko individualius poreikius, VGK ir PPT rekomendacijas ir tėvų (globėjų) lūkesčius.

3 schema Mažeikių lopšelio-darželio „Gintarėlis“ konceptualaus ugdymosi modelio giluminės sąsajos

4.2. Pedagoginės strategijos ir ugdymo(si) organizavimo formos

Mokykloje taikomos pedagoginės strategijos bei ugdymo(si) metodai, orientuoti į vaiko asmenybės ir pasiekimų auginimą: ugdymo(si) kontekstų kūrimo, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimo, vaikų ir mokytojų kūrybinėmis sąveikomis grindžiamo bei organizuoto ugdymo pedagoginės strategijos. Prioritetas teikiamas žaidimo pedagogikai.

Įstaigoje taikomos prasmingos ir įvairios vaikų raidą ir ugdymosi būdus atitinkančios ir skatinančios vaiko ugdymąsi inovatyvios ugdymo(si) organizavimo formos: vaikų projektai, skaitymo

valandėlės, pažintinės išvykos, patirtinis ugdymas(is) žaliosiose edukacinėse erdvėse, tyrinėjimų laboratorijose, kūrybinėse dirbtuvėse, atradimų stotelėse, pažinimo salose.

4 schema Ugdymosi kontekstai

4.3. Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima

Šeimos ir įstaigos bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu, lygiaverte dialogine ir praktine partneryste, tarantis, konsultuojantis šeimoms ir mokyklos darbuotojams pagal jų atsakomybės ribas. Kuriamos lanksčios sąlygos sklandžiai vaikų ir šeimos adaptacijai, susitariama dėl ugdymo(si) mokykloje ir šeimoje dermės, atsižvelgiant į vaiko gerovei aktualius šeimų poreikius ir kultūrą. Mokykla aktyviai įtraukia tėvus (globėjus) į vaikų ugdymo(si) pasiekimų vertinimą.

4.4. Parama vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms

Įstaigoje veikia paramos vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms sistema, vykdomas komandinio mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų (logopedų, specialiojo pedagogo, socialinio pedagogo ir kt.) darbas. Parama teikiama šiomis kryptimis:

- Mokytojai iš anksto numato galimas kliūtis konkrečioms vaikams dalyvauti veikloje, parinkdami vaikų ugdymosi poreikius atitinkančias priemones ir būdus, kad pašalintų atskirties tikimybę.
- Švietimo pagalbos specialistų pagalba vaikams orientuojama į fizinių funkcijų lavinimą, pažinimo bei mąstymo operacijų ir kalbos vystymą.
- Švietimo pagalbos specialistai teikia mokytojui pagalbą, kartu aptardami vaikų poreikius, ugdymo(si) galimybes ir planuodami ugdymosi aplinką ir procesą, kad vaikai nepatirtų dalyvavimo ir ugdymo(si) kliūčių.

- Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai padeda tėvams (globėjams) suprasti vaiko ugdymosi poreikius, konsultuoja, bendradarbiauja, numatydami vaikui tinkamiausius ugdymo(si) būdus, užtikrinant vaiko ugdymosi tęstinumą šeimoje ir įstaigoje.
- Sprendžiant sudėtingus ugdymo(si) atvejus, įstaiga inicijuoja bendradarbiavimą su išorinėmis vaikų ugdymo, švietimo pagalbos teikimo, išteklių institucijomis, centrais, nevyriausybėmis organizacijomis, tarpininkauja šeimoms ir kitoms institucijoms sprendžiant vaikų teisių, ugdymo ir pagalbos vaikams klausimus.

V SKYRIUS

VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA

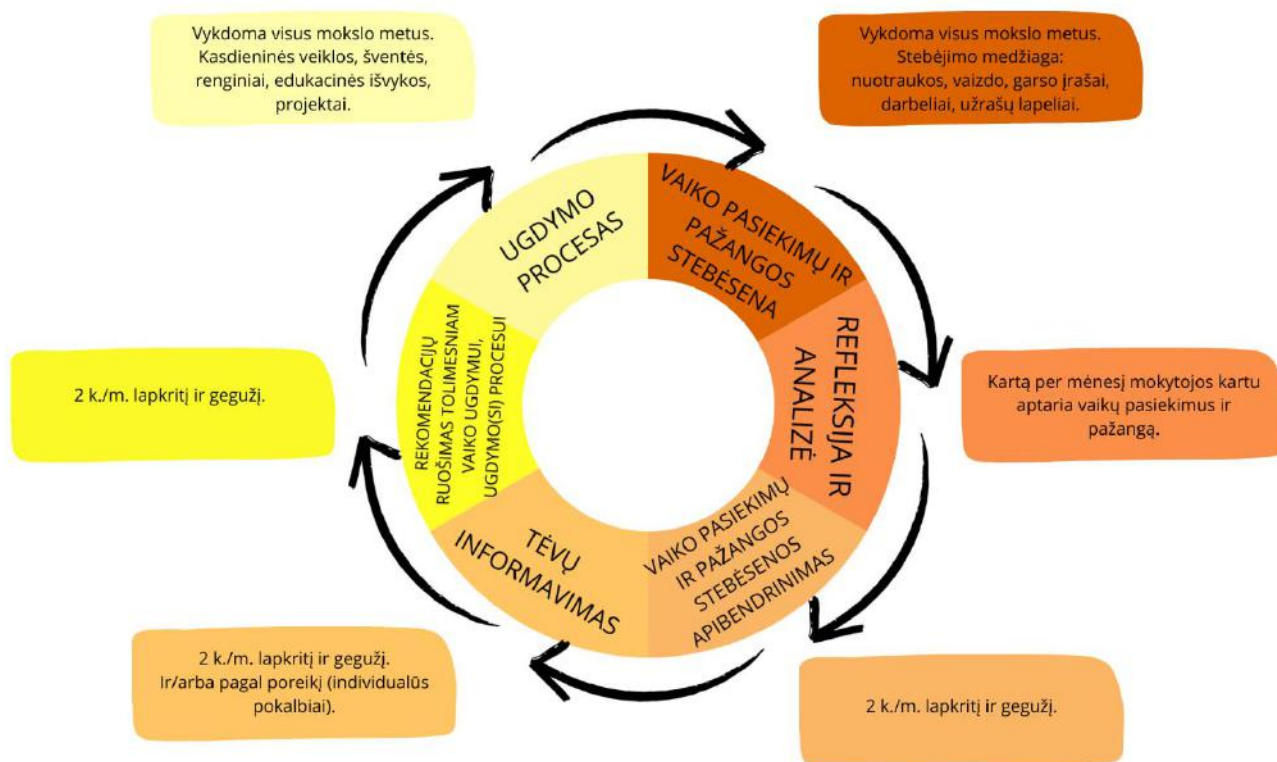
5.1. Vaikų ugdymosi pažanga

Vertinama stebint jų kasdienes veiklas, kūrybinius procesus ir santykius su bendraamžiais. Vaiko pažangos stebėseną orientuota į individualią kiekvieno vaiko raidą, lyginant ne su kitais vaikais, bet su paties vaiko ankstesniais pasiekimais. Vaiko pažangos stebėseną atliekama šiose ugdymo srityse: „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“. Ugdymosi sričių turinys skirtas užtikrinti visuminį vaikų ugdymą(si), plėtojant pasiekimus aštuoniolikoje pasiekimų sričių (2 priedas).

Vaiko pasiekimų stebėseną - nuolatinis procesas, jis vyksta visus mokslo metus. Ugdymosi pasiekimų pažangos stebėsenos rezultatai apibendrinami ne rečiau kaip du kartus metuose el. dienyne, apžvelgiant visas 18 pasiekimo sričių.

5.2. Vaikų ugdymosi pasiekimų ir pažangos stebėsenos sistema

Mūsų įstaigoje vaikų ugdymosi pasiekimų ir pažangos stebėsenos sistema vykdoma visus metus, organizuojant kasdienes ugdomąsias veiklas. Kelis kartus per mėnesį vykdoma refleksija ir aptarimas (5 schema).

5 schema Vaikų ugdymosi pasiekimų ir pažangos stebėsenos sistema

Mokytojai pasirinktinai naudoja priemones vaikų ugdymosi pasiekimų ir pažangos stebėsenai: pasiekimų žingsneliai (1 priedas), lapeliai užrašams, nuotraukos bei filmuota medžiaga. Stebėjimo ir dokumentavimo būdų įvairovė: trumpas, spontaniškas, neformalus stebėjimas. Įsitraukia visi, kurie yra šalia vaikų. Pedagogas greitai fiksuoja (pasižymi ant lapelio, nufotografuoja, padaro įrašą) epizodus kaip vaikas mokosi, kas jam gerai sekasi, o kas sunkiai; ką vaikas mėgsta, ko nemėgsta; fiksuoja ypatingus arba kritinius momentus; pastebėjimus. Kelis kartus per mėnesį vykdoma refleksija ir aptarimas.

Vaikų ugdymosi pasiekimų ir pažangos stebėseną fiksuojama ir kaupiama aplankuose, skaitmeninėse laikmenose, el. dienyne. Mokytojai nuolat dokumentuoja ugdymo procesą, renka reikšmingus vaikų ugdymosi proceso ir pasiekimų įrodymus (stebėjimo medžiagą, nuotraukas, vaizdo, garso įrašus ir kt.), analizuoja vaikų ugdymosi pažangą. Mokytojas yra savo organizuojamo ugdymo proceso kokybės tyrėjas, vertinantis savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymosi pažangai. Ugdymo(si) procesas planuojamas atsižvelgiant į vaikų ugdymosi pasiekimus ir vaikų pažangos analizės rezultatus.

Vaikų pasiekimų įrodymų kaupimas ir pasiekimų dokumentavimas bei stebėseną padeda siekti ugdymo ir ugdymosi kokybės. Geriau pažinti kiekvieną vaiką ir numatyti jo ugdymosi perspektyvą, stebint ką vaikas jau geba, ko ir kaip mokosi, kokia jo pažanga, atskirose pasiekimų srityse, atskleidžiant potencialias jo galias ir švietimo pagalbos poreikį. Kryptingai planuoti ir veiksmingai įgyvendinti, lankstų bendrą vaikų grupės, ugdymosi procesą, skatinantį kiekvieno vaiko ugdymosi pažangą.

5.3. Tėvų informavimas

Pažangai skatinti naudojami įvairūs metodai, tokie kaip žaidybinis ugdymas(is), tyrinėjimas ir eksperimentavimas, projektinė veikla bei integruotas ugdymas(is), apjungiantis įvairias sritis, pavyzdžiui, kalbą, meną ir gamtos pažinimą. Pedagogai nuolat stebi vaikų raidą, teikia individualų grįžtamąjį ryšį tėvams, aptaria vaikų stiprybes bei tobulintinas sritis mažiausiai du kartus per metus ir pateikia rekomendacijas.

Vaikų ugdymosi pažangos ir pasiekimų stebėseną atliekama, siekiant užtikrinti, kad kiekvienas vaikas vystytųsi pagal savo galimybes ir pasirengtų tolimesniam mokymuisi. Tai apima ne tik žinių ir įgūdžių ugdymą, bet ir emocinės, socialinės, kūrybinės ir motorinės raidos palaikymą. Tęstinumo principas užtikrina, kad ugdymas(is) būtų nuoseklus, integruotas ir tęstinis, skatinantis vaikų pažangą ir gerovę.

5.4. Tęstinumas

Vaikui pereinant į priešmokyklinę grupę, informacija perduodama šios grupės pedagogams, kurie tęsia vaiko pasiekimų ir pažangos stebėseną, vadovaudamiesi priešmokyklinio ugdymo bendrąja programa. Mokslo metų pabaigoje, kai vaikas baigia lankyti darželį ir išeina į mokyklą, jo pasiekimų

aplankas atiduodamas tėvams. Priešmokyklinio ugdymo mokytojos teikia rekomendacijas pradinio ugdymo mokytojams.

5.5. Vaikų gebėjimas reflektuoti savo pasiekimus

Po kiekvienos veiklos vaikai įsivertina savo elgesį ir atliktus darbus, klijuojant ar piešiant šypsenėles ant lentos, spintelių. Grupės draugai gali pritarti arba paneigti įvertinimą, siekiant, jog kiekvienas vaikas pastebėtų ne tik savo, bet ir kitų pasiekimus bei elgesį.

VI SKYRIUS

KODĖL PRASMINGA NAUDOTI PRIEMONĘ „PASIEKIMŲ ŽINGSNELIAI“

Priemonė „Pasiiekimų žingsneliai“ naudinga stebint, dokumentuojant, planuojant ir reflektuojant vaikų grupės arba konkretaus vaiko ugdymąsi. Vaikų mokymosi, pasiekimų ir pažangos stebėjimo, dokumentavimo, ugdymo(si) planavimo, įgyvendinimo ir reflektavimo procesas yra cikliškas, kaip pavaizduota žemiau pateiktame paveiksle (1 priedas).

- Stebėjimo etape mokytojai, mokytojo/mokinio padėjėjai, švietimo pagalbos specialistai stebi, dokumentuoja ir atpažįsta vaiko poreikius, interesus, mokymosi būdus ir ypatumus, pasiekimus, daromą pažangą, kylančius sunkumus tam, kad galėtų kryptingai planuoti tolesnį vaiko ugdymąsi ir paramą jo mokymuisi, sudaryti individualius ugdymo(si) planus.

- Planavimo etape mokytojai, remdamiesi stebėjimo etapo rezultatais, numato, kaip plėtoti ugdymosi kontekstus ir atliepti vaikų poreikius situacijoje čia ir dabar, kokias tikslingas veiklas planuoti auginant vaikų galias.

- Įgyvendinimo etape vykdomos suplanuotos veiklos, kurių metu dokumentuojamas vaikų įsitraukimas, pasirinkimai, bendravimas ir bendradarbiavimas, mokymasis, savarankiškumas veikiant ir pasiekimų raiškos požymiai.

- Reflektavimo etape mokytojai apmąsto, ar jų sukurta aplinka, taikomi ugdymo(si) būdai, pastoliavimas paremia vaikų mokymąsi ir pasiekimų plėtotę, ar plėtojamose kiekvieno vaiko visose galios, ar kiekvienas vaikas daro pažangą; kaip vaikai reaguoja ir reflektuoja savo veiklos procesus.

Vaikų ugdymosi pažangos stebėsenos ciklas yra nuolatinis formuojamojo vertinimo procesas, kai vaiko pasiekimai stebimi kasdien, neapsiribojant vien tik formaliu vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimu. Apibendrinamasis vertinimas vykdomas remiantis nuolatiniu vaiko pažangos stebėjimu bei sukauptais duomenimis.

Pasiekimų žingsneliai (1 priedas)

	8. MATEMATINIS MĄSTYMAS	9. SKAITMENINIS SUMANUMAS	15. TYRINĖJIMAS	18. MOKĖJIMAS MOKYTIS	16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS	10. KALBŲ SUPRATIMAS
7.3. Džiaugiuosi gyvūnais, augalais ir gamtos reikšmiais savo aplinkoje, pradėdus juos pavasinti. Stengiuosi būti atsargus ir rūpestingas su aplinkos daiktais, augalais ir gyvūnais. Reaguoju į nuotraukose užfiksuotus įvykius, kuriuose pats dalyvavau.	8.3. Įsitraukiu į skaičiavimą, atpažįstu įvairias skaičių 1, 2, 3 išraiškas. Mėgstu komponuoti, grupuoti, rikiuoti įvairių dydžių, formų, spalvų daiktus, taikau tiesioginį palyginimo būdą. Vis geriau susižaviu kuo įvairių pasikartojančių elementų sekas.	9.3. Įjungiu išmaniuosius žaislus be ekranų, išbandau jų veikimą, laikausi man suprantamų naudojimo ir saugumo taisyklių. Gebu kurti veiklos žingsnių sekas ir atlikti kitų sakomas komandas.	15.3. Smalsiai, atidžiai, kas ir kaip veikia, vyksta tyrinėjimo veiklas, savo atradimus dalinuosi su kitais.	18.3. Įsitraukiu į veiklą, pasirenku priemones, stebiu, klausinėju, džiaugiuosi savo veiklos rezultatais.	16.3. Parodau, su kokia problema susidūriau, ir bandau ją spręsti; nepavykus, tobulinu sprendimą išbandydamas naujus būdus arba prašau pagalbos.	10.3. Trumpam susikaupiu ir reaguoju į kitų kalbėjimą, kūno kalbą, suprantu 3-4 žodžių sakinius, klausimus, du vienas paskui kitą sklandžius prašymus, trumpus skaitomus, pasakojamus arba dainuojamus tekstus; reaguoju į ritmo darinius, intonavimą; vartau knygeles, skirius tekstą nuo paveikslėlių; suprantu dažnai matomų ženklų prasmę.
5.3. Pasakau savo vardą, kas esu (bėniukas / mergaitė), žinau pagrindines savo kūno dalis, siekiu savarankiškumo. Man patinka būti ir veikti tiek namie, tiek grupėje, aš mėgstu būti pažįstama aplinka, kalba, suklūstu, kai išgirstu kitą kalbą.	7.2. Orientuojuosi artimiausioje aplinkoje, stebiu ir atpažįstu jos objektus, juos pavadinu savo kalba, kai kuriuos naudoju pagal paskirtį.	8.2. Skiriu, kur yra vienas, du ir trys daiktai. Surandau toki pat objektą; surikiuoju du tris objektus pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. Suprantu kels kryptį nusakancius žodžius ir ženklus.	9.2. Spaudau, liečiu, purtau grupėje esančius išmaniuosius žaislus siekdamas efekto. Gebu atlikti dviejų veiksmų sekas.	15.2. Parodau, ką noriu tyrinėti, išbandau vis naujus tyrinėjimo būdus, objektus ir medžiagas.	18.2. Ieškau įspūdių, aktyviai domiuosi aplinka, siekiu įgyvendinti norą, džiaugiuosi veiklos procesu.	10.2. Klausiusi kitų kalbėjimo, suprantu ir atliepu 2-3 žodžių sakinius, klausimus, trumpus pasakojimus, sidėmiu dažnai vartojamus žodžius, reaguoju į pasikartojančius garsus, žodžius, judesius; mėgstu, kai man skaito knygeles, pats vartinėju jas, stebiu rašančiuosius.
3.3. Atpažįstu ir man įprastais būdais išreiškiu savo emocijas, mokausi jas pavasinti, domiuosi kitų emocijomis ir skirtingai į jas reaguojau.	5.2. Atpažįstu save veidrodyje ir nuotraukose, parodau, ko noriu, mėgstu būti tuo, ką galiu pats. Esu prisirišęs prie tėvų / globėjų, patobliu suaugusiųjų grupėje, įsitraukiu į etnokultūrinės veiklas.	7.1. Reaguoju į aplinkoje esančius žmones, gyvius ir negyvus daiktus, reiškinius.	9.1. Stebiu išmaniųjų žaislų judėjimą, siekiu jų rankomis, klausausi skleidžiamų garsų.	15.1. Visais pojūčiais tyrinėju aplinką ir save, emocijomis parodau atradimų džiaugsmą.	18.1. Domiuosi aplinka, reaguoju į aplinkinių reakcijas, kartuoju pasiektą rezultatą.	10.1. Trumpam suteliuku dėmesį, reaguoju į (ne)žodinį bendravimą, pasikartojančius judesius, vaizdus, muzikinį ritmą, skaitymą.
4.3. Kalbėjimas su savimi ir suaugusiojo pagalba man padeda sutelkti dėmesį, valdyti emocijas, veiksmus, laikytis man suprantamų susitarimų.	3.2. Savo emocijas išreiškiu įvairiu intensyvumu, pastebiu ir reaguoju į kitų emocijas.	5.1. Reaguoju į savo vardą, tyrinėju savo kūną. Žačiu ryši su kitais, atliepu artimųjų rodomą dėmesį, mėgstu žaizdinimui ir daineles gimtąja kalba.	8.1. Reaguoju į pasirodancius ir išnykstančius objektus, jų formą, dydį, spalvą, pasikartojančius garsus, judesius.	9.1. Stebiu išmaniųjų žaislų judėjimą, siekiu jų rankomis, klausausi skleidžiamų garsų.	15.1. Visais pojūčiais tyrinėju aplinką ir save, emocijomis parodau atradimų džiaugsmą.	10.1. Trumpam suteliuku dėmesį, reaguoju į (ne)žodinį bendravimą, pasikartojančius judesius, vaizdus, muzikinį ritmą, skaitymą.
6.3. Kai man artimas suaugusysis yra šalia, aš drąsiai išbandau ką nors naują; ieškau bendradarbių draugais, trumpam įsitraukiu į bendrus žaidimus, mokausi dalintis.	4.2. Aš pats man įprastais būdais išreiškiu nusiraminti, dėmesį, emocijas ir veiksmus valdau suaugusiojo padedamas.	3.1. Savo emocijas išreiškiu parodydami balsu ir kūno ženkais, „užsikrečiu“ kitų emocijomis.	4.1. Galiu trumpam sutelkti dėmesį į savo globėjų, susitapatinti su jo reikšmėmis emocijomis ir nusiraminti.	6.1. Mėgstu suaugusiojo dėmesiu, kūno ženkais parodau, kuo domiuosi, seku kuo žvilgnį, aptinku jo rodomo objektus, dalinuosi emocijomis.	2.1. Sėdžiu, šliaužiu, ropuju, atsistoju, einu laikydamasis ar savarankiškai. Parodau, kad man šlapia, nepatogu.	1.1. Ragauju įvairių maistą, parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.
2.3. Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulpu laiptais palaikytin žingsniu, nuoliku nuo laiptelio, peršoku liniją. Mėtu, gaudau, spiriu kamuoliu. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	6.2. Skiriu man artimus suaugusiuosius nuo kitų, juos mėgdžioju, kartuoju tai, kas sulaukė jų palaimę, tikėuosi jų pagalbos; mėgstu žaisti greta kitų vaikų.	2.2. Stoviu, atsispuju, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžu kamuoliu. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, pluoju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgu įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.1. Su nuostaba reaguoju į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emocingai reaguoju ir siekiu ryškų, man įdomių objektą.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir išraiškimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.
1.3. Pradedu naudotis stalo įrankiais. Padedamas naudojuosi tualetu, prausiuosi, rengiuosi. Bandau laikytis susitarimų ir saugiai elgtis.	2.3. Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulpu laiptais palaikytin žingsniu, nuoliku nuo laiptelio, peršoku liniją. Mėtu, gaudau, spiriu kamuoliu. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	2.2. Stoviu, atsispuju, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžu kamuoliu. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, pluoju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgu įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.1. Su nuostaba reaguoju į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emocingai reaguoju ir siekiu ryškų, man įdomių objektą.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir išraiškimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.
12.3. Emocingai reaguoju į savo ir kitų kūrybą, atrandu, kas man gražu – bjauru, kas patinka ar nepatinka.	2.3. Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulpu laiptais palaikytin žingsniu, nuoliku nuo laiptelio, peršoku liniją. Mėtu, gaudau, spiriu kamuoliu. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	2.2. Stoviu, atsispuju, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžu kamuoliu. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, pluoju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgu įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.1. Su nuostaba reaguoju į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emocingai reaguoju ir siekiu ryškų, man įdomių objektą.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir išraiškimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.
13.1.3. Kverzoju skirtingomis rašymo ir piešimo priemonėmis, savo kalba palydžiu kūrybą, turiu savo mėgstamas priemones.	2.3. Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulpu laiptais palaikytin žingsniu, nuoliku nuo laiptelio, peršoku liniją. Mėtu, gaudau, spiriu kamuoliu. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	2.2. Stoviu, atsispuju, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžu kamuoliu. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, pluoju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgu įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.1. Su nuostaba reaguoju į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emocingai reaguoju ir siekiu ryškų, man įdomių objektą.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir išraiškimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.
13.3.3. Tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandu naujų judesių, atrandu kelias kūno dalis, atsimeru ir kartuoju trijų judesių kombinacijas, patinka šokti vienas ir su draugais.	2.3. Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulpu laiptais palaikytin žingsniu, nuoliku nuo laiptelio, peršoku liniją. Mėtu, gaudau, spiriu kamuoliu. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	2.2. Stoviu, atsispuju, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžu kamuoliu. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, pluoju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgu įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.1. Su nuostaba reaguoju į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emocingai reaguoju ir siekiu ryškų, man įdomių objektą.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir išraiškimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.
13.3.3. Tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandu naujų judesių, atrandu kelias kūno dalis, atsimeru ir kartuoju trijų judesių kombinacijas, patinka šokti vienas ir su draugais.	2.3. Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulpu laiptais palaikytin žingsniu, nuoliku nuo laiptelio, peršoku liniją. Mėtu, gaudau, spiriu kamuoliu. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	2.2. Stoviu, atsispuju, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžu kamuoliu. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, pluoju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgu įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.1. Su nuostaba reaguoju į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emocingai reaguoju ir siekiu ryškų, man įdomių objektą.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir išraiškimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.
13.3.3. Tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandu naujų judesių, atrandu kelias kūno dalis, atsimeru ir kartuoju trijų judesių kombinacijas, patinka šokti vienas ir su draugais.	2.3. Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulpu laiptais palaikytin žingsniu, nuoliku nuo laiptelio, peršoku liniją. Mėtu, gaudau, spiriu kamuoliu. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	2.2. Stoviu, atsispuju, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžu kamuoliu. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, pluoju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgu įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.1. Su nuostaba reaguoju į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emocingai reaguoju ir siekiu ryškų, man įdomių objektą.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir išraiškimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.
13.3.3. Tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandu naujų judesių, atrandu kelias kūno dalis, atsimeru ir kartuoju trijų judesių kombinacijas, patinka šokti vienas ir su draugais.	2.3. Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulpu laiptais palaikytin žingsniu, nuoliku nuo laiptelio, peršoku liniją. Mėtu, gaudau, spiriu kamuoliu. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	2.2. Stoviu, atsispuju, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžu kamuoliu. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, pluoju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgu įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.1. Su nuostaba reaguoju į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emocingai reaguoju ir siekiu ryškų, man įdomių objektą.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir išraiškimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.
13.3.3. Tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandu naujų judesių, atrandu kelias kūno dalis, atsimeru ir kartuoju trijų judesių kombinacijas, patinka šokti vienas ir su draugais.	2.3. Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulpu laiptais palaikytin žingsniu, nuoliku nuo laiptelio, peršoku liniją. Mėtu, gaudau, spiriu kamuoliu. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	2.2. Stoviu, atsispuju, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžu kamuoliu. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, pluoju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgu įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.1. Su nuostaba reaguoju į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emocingai reaguoju ir siekiu ryškų, man įdomių objektą.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir išraiškimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.
13.3.3. Tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandu naujų judesių, atrandu kelias kūno dalis, atsimeru ir kartuoju trijų judesių kombinacijas, patinka šokti vienas ir su draugais.	2.3. Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulpu laiptais palaikytin žingsniu, nuoliku nuo laiptelio, peršoku liniją. Mėtu, gaudau, spiriu kamuoliu. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	2.2. Stoviu, atsispuju, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžu kamuoliu. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, pluoju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgu įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.1. Su nuostaba reaguoju į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emocingai reaguoju ir siekiu ryškų, man įdomių objektą.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir išraiškimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.
13.3.3. Tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandu naujų judesių, atrandu kelias kūno dalis, atsimeru ir kartuoju trijų judesių kombinacijas, patinka šokti vienas ir su draugais.	2.3. Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulpu laiptais palaikytin žingsniu, nuoliku nuo laiptelio, peršoku liniją. Mėtu, gaudau, spiriu kamuoliu. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	2.2. Stoviu, atsispuju, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžu kamuoliu. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, pluoju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgu įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.1. Su nuostaba reaguoju į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emocingai reaguoju ir siekiu ryškų, man įdomių objektą.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir išraiškimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.
13.3.3. Tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandu naujų judesių, atrandu kelias kūno dalis, atsimeru ir kartuoju trijų judesių kombinacijas, patinka šokti vienas ir su draugais.	2.3. Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulpu laiptais palaikytin žingsniu, nuoliku nuo laiptelio, peršoku liniją. Mėtu, gaudau, spiriu kamuoliu. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	2.2. Stoviu, atsispuju, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžu kamuoliu. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, pluoju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgu įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.1. Su nuostaba reaguoju į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emocingai reaguoju ir siekiu ryškų, man įdomių objektą.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir išraiškimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.
13.3.3. Tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandu naujų judesių, atrandu kelias kūno dalis, atsimeru ir kartuoju trijų judesių kombinacijas, patinka šokti vienas ir su draugais.	2.3. Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulpu laiptais palaikytin žingsniu, nuoliku nuo laiptelio, peršoku liniją. Mėtu, gaudau, spiriu kamuoliu. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	2.2. Stoviu, atsispuju, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžu kamuoliu. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, pluoju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgu įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.1. Su nuostaba reaguoju į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emocingai reaguoju ir siekiu ryškų, man įdomių objektą.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir išraiškimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.
13.3.3. Tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandu naujų judesių, atrandu kelias kūno dalis, atsimeru ir kartuoju trijų judesių kombinacijas, patinka šokti vienas ir su draugais.	2.3. Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulpu laiptais palaikytin žingsniu, nuoliku nuo laiptelio, peršoku liniją. Mėtu, gaudau, spiriu kamuoliu. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	2.2. Stoviu, atsispuju, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžu kamuoliu. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, pluoju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgu įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.1. Su nuostaba reaguoju į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emocingai reaguoju ir siekiu ryškų, man įdomių objektą.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir išraiškimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.
13.3.3. Tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandu naujų judesių, atrandu kelias kūno dalis, atsimeru ir kartuoju trijų judesių kombinacijas, patinka šokti vienas ir su draugais.	2.3. Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulpu laiptais palaikytin žingsniu, nuoliku nuo laiptelio, peršoku liniją. Mėtu, gaudau, spiriu kamuoliu. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	2.2. Stoviu, atsispuju, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžu kamuoliu. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, pluoju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgu įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.1. Su nuostaba reaguoju į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emocingai reaguoju ir siekiu ryškų, man įdomių objektą.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir išraiškimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.
13.3.3. Tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandu naujų judesių, atrandu kelias kūno dalis, atsimeru ir kartuoju trijų judesių kombinacijas, patinka šokti vienas ir su draugais.	2.3. Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulpu laiptais palaikytin žingsniu, nuoliku nuo laiptelio, peršoku liniją. Mėtu, gaudau, spiriu kamuoliu. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	2.2. Stoviu, atsispuju, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžu kamuoliu. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, pluoju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgu įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.1. Su nuostaba reaguoju į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emocingai reaguoju ir siekiu ryškų, man įdomių objektą.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir išraiškimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.
13.3.3. Tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandu naujų judesių, atrandu kelias kūno dalis, atsimeru ir kartuoju trijų judesių kombinacijas, patinka šokti vienas ir su draugais.	2.3. Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulpu laiptais palaikytin žingsniu, nuoliku nuo laiptelio, peršoku liniją. Mėtu, gaudau, spiriu kamuoliu. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	2.2. Stoviu, atsispuju, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžu kamuoliu. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, pluoju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgu įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.1. Su nuostaba reaguoju į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emocingai reaguoju ir siekiu ryškų, man įdomių objektą.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir išraiškimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.
13.3.3. Tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandu naujų judesių, atrandu kelias kūno dalis, atsimeru ir kartuoju trijų judesių kombinacijas, patinka šokti vienas ir su draugais.	2.3. Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulpu laiptais palaikytin žingsniu, nuoliku nuo laiptelio, peršoku liniją. Mėtu, gaudau, spiriu kamuoliu. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	2.2. Stoviu, atsispuju, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžu kamuoliu. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, pluoju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgu įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.1. Su nuostaba reaguoju į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emocingai reaguoju ir siekiu ryškų, man įdomių objektą.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir išraiškimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.
13.3.3. Tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandu naujų judesių, atrandu kelias kūno dalis, atsimeru ir kartuoju trijų judesių kombinacijas, patinka šokti vienas ir su draugais.	2.3. Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulpu laiptais palaikytin žingsniu, nuoliku nuo laiptelio, peršoku liniją. Mėtu, gaudau, spiriu kamuoliu. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	2.2. Stoviu, atsispuju, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžu kamuoliu. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, pluoju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgu įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.1. Su nuostaba reaguoju į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emocingai reaguoju ir siekiu ryškų, man įdomių objektą.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir išraiškimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.
13.3.3. Tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandu naujų judesių, atrandu kelias kūno dalis, atsimeru ir kartuoju trijų judesių kombinacijas, patinka šokti vienas ir su draugais.	2.3. Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulpu laiptais palaikytin žingsniu, nuoliku nuo laiptelio, peršoku liniją. Mėtu, gaudau, spiriu kamuoliu. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	2.2. Stoviu, atsispuju, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžu kamuoliu. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, pluoju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgu įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.1. Su nuostaba reaguoju į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emocingai reaguoju ir siekiu ryškų, man įdomių objektą.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir išraiškimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.
13.3.3. Tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandu naujų judesių, atrandu kelias kūno dalis, atsimeru ir kartuoju trijų judesių kombinacijas, patinka šokti vienas ir su draugais.	2.3. Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulpu laiptais palaikytin žingsniu, nuoliku nuo laiptelio, peršoku liniją. Mėtu, gaudau, spiriu kamuoliu. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	2.2. Stoviu, atsispuju, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžu kamuoliu. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, pluoju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgu įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.1. Su nuostaba reaguoju į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emocingai reaguoju ir siekiu ryškų, man įdomių objektą.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir išraiškimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.
13.3.3. Tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandu naujų judesių, atrandu kelias kūno dalis, atsimeru ir kartuoju trijų judesių kombinacijas, patinka šokti vienas ir su draugais.	2.3. Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulpu laiptais palaikytin žingsniu, nuoliku nuo laiptelio, peršoku liniją. Mėtu, gaudau, spiriu kamuoliu. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	2.2. Stoviu, atsispuju, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžu kamuoliu. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, pluoju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgu įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.1. Su nuostaba reaguoju į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emocingai reaguoju ir siekiu ryškų, man įdomių objektą.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir išraiškimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.
13.3.3. Tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandu naujų judesių, atrandu kelias kūno dalis, atsimeru ir kartuoju trijų judesių kombinacijas, patinka šokti vienas ir su draugais.	2.3. Apeinu arba peržengiu kliūtį, bėgu neprarasdamas pusiausvyros, lipu, nulpu laiptais palaikytin žingsniu, nuoliku nuo laiptelio, peršoku liniją. Mėtu, gaudau, spiriu kamuoliu. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	2.2. Stoviu, atsispuju, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomuoju žingsniu. Ridenu, sviedžu kamuoliu. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsuku detales, pluoju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgu įvairių maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.1. Su nuostaba reaguoju į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emocingai reaguoju ir siekiu ryškų, man įdomių objektą.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir išraiškimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.
1						

7. APLINKOS PAŽINIMAS		8. MATEMATINIS MĄSTYMAS		9. SKAITMENINIS SUMANUMAS		15. TYRINĖJIMAS		18. MOKĖJIMAS MOKYTIS		16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS		10. KALBŲ SUPRATIMAS	
7.5. Atpažįstu ir pavadinu tyrinėjamas gamtos reiškinius, kai kuriuos tolimų kraštų augalus ir gyvūnus, pasakoju apie jų gyvenimo būdą, požymius. Paaškinu, kaip naudojame gamtos išteklius, rūpinuosi aplinka. Pavaizduoju ir pasakoju, kuo mano šeimos tradicijos skiriasi nuo kai kurių kitų kultūrų. Pristatau savo aplinkos man žinomus objektus ir vietas. Pradedu suvokti įvykių chronologiją.		8.5. Skaičiuoju 9-ųjų ribose. Palyginu, sudedu, atimu, sujungiu, išskaidau daiktų kiekį 5-ųjų ribose. Tyrinėju dimes, trimates figūras ir jų atvaizdus, matomus objektus vis tiksliau pavaizduoju plane, kuriu įvairių objektų sekas, išbandau savo kūną ir daiktus kaip matavimo vienetus, dalinuosi atradimais.		9.5. Išbandau įvairius išmaniųjų įrenginių ir priemonių valdymo būdus, ieškau informacijos, kuriu nesudėtingą skaitmeninį turinį, laikau saugumo taisyklių. Iš simbolių dėliojų komandų sekas, išbandau jas žaidybiniuose programavimo aplinkoje, aškinu.		15.5. Vis labiau įsitraukiu į įvairių objektų ir reiškių tyrinėjimą: ieškau požymių, panašumų ir skirtumų, aiškinuosi sandarą, veikimo principą.		18.5. Siekiu patenkinti savo smalsumą, siekdamas tikslo numatau ir įgyvendinu kelis žingsnius, lanksčiai sprendžiu iškilusias problemas, aptariu, ką nuveikiu ir ką veiksiu toliau.		16.5. Atpažįstu ir sprendžiu kasdienes problemas, kartu su kitais laikais ieškau naujų būdų, kaip įveikti iššūkį, samprotuoju apie problemą, kas pavyko, kas ne.		10.5. Suprantu sudėtinius sakinius, pradedu siesti kalbos garsus su raidėmis, iš klausos atskiriu tuo pačiu garsu prasidedančius žodžius. Atidžiai klausausi tekstų literatūrinė kalba ir tarmiškai, suvokiu skirtingų žanrų leidinių skirtumus, suprantu knygos viršelio funkciją, atpažįstu kelis spausdintus žodžius.	
5.5. Žinau savo augimo istoriją, įsivaizduoju, koks būsi užaugęs, aiškinuosi, kas yra mano kūno viduje, ką jis gali ir ko negali. Suprantu, kad esu savo šeimos ir mūsų grupės narys, pasakau, kokia kalba kalbu, kokioje šalyje gyvenu, pasakoju, kuo man ypatinga mano šeima, grupė, šalis.		7.4. Atpažįstu dažniausiai sutinkamus gamtos objektus ir reiškinius, pastebiu kai kuriuos jų požymius. Komentuoju paros įvykių seką. Padedu rūšiuoti atliekas, tausoti išteklius. Atpažįstu patiriamas kitos nei mano kultūros reiškinius ar daiktus, noriai įsitraukiu į savo kultūrinės aplinkos tradicines veiklas.		8.4. Skaičiuoju iki 5 ir atgal, palyginu kiekius, sieju įvairias to paties skaičiaus išraiškas. Eksperimentuoju ir dalinuosi idėjomis, kaip išmatuoti ir palyginti įvairius dydžius. Klasifikuoju, rūšiuoju objektus; vardiju pažįstamas formas; plane pažymiu 2-3 matomus daiktus, apibūdiniu jų išsidėstymą; pratėsiu dviejų pasikartojančių elementų seką.		9.4. Padedamas skaitmenines priemones naudoju informacijai įrašyti ir paleisti, bendrauti, mokausi jas pavadinti, apibūdinti. Suprantu ir galiu atlikti grafinius simbolius ir objektais žymimas komandas.		18.4. Išreiškiu susidomėjimą ir norą veikti su kitais, imuosi iniciatyvos ir pradedu numatyti reikalingas priemones, komentuoju atliekamą veiklą.		16.4. Paaškinu, kad susidūriau su problema, stengiuosi ją įveikti, išbandau žinomus būdus numatydamas pasekmes, stebiu savo veiklos rezultatus.		10.4. Iš klausau ir reaguoju į tai, kas man sakoma, suprantu klausimus, kelis vieną po kito sekančius prašymus, suvokiu (ne)verbaliu raiškos būdus. Domiuosi rašytine kalba, atpažįstu keletą raidžių, klausausi įvairių tekstų, atsimenu kai kuriuos juose minimus įvykius, iš paveikslėlių suprantu knygoles turinį.	
3.5. Mokausi komunikuoti apie jausmus bei emocijas ir jas išreikšti sau ir kitiems priimtinais būdais.		5.4. Skiriu savo ir kitų jausmus, norus, kalbu ir vaizduoju, kaip atrodo mano kūnas, kuo aš panašus ar skiriuosi nuo kitų. Komentuoju ir vaizduoju savo šeimą, grupės draugus, mokytojus, dalinuosi savo aplinkos veiklų ir renginių patirtimi, atpažįstu, kad kiti kalba kita kalba nei aš.		3.4. Aiškinuosi, kokios emocijos man ir kitiems kyla įvairiose situacijose, jas pavadinu, išreiškiu įvairiais būdais, atpažįstu iš kitų išraiškas.		15.4. Pradedu suprasti tyrinėjimo procesą: keliu klausimus ir ieškau atsakymų pasirinkdamas man žinomus ir naujus tyrinėjimo būdus, priemones.		18.4. Išreiškiu susidomėjimą ir norą veikti su kitais, imuosi iniciatyvos ir pradedu numatyti reikalingas priemones, komentuoju atliekamą veiklą.		16.4. Paaškinu, kad susidūriau su problema, stengiuosi ją įveikti, išbandau žinomus būdus numatydamas pasekmes, stebiu savo veiklos rezultatus.		10.4. Iš klausau ir reaguoju į tai, kas man sakoma, suprantu klausimus, kelis vieną po kito sekančius prašymus, suvokiu (ne)verbaliu raiškos būdus. Domiuosi rašytine kalba, atpažįstu keletą raidžių, klausausi įvairių tekstų, atsimenu kai kuriuos juose minimus įvykius, iš paveikslėlių suprantu knygoles turinį.	
4.5. Naudoju įvairius nusiramino ir konfliktų sprendimo būdus, gebu ilgam sutelkti dėmesį ir pastangas, kai veikla įdomi, laikau kasdienių susitarimų ir taisyklių.		4.4. Nusiramino kalbėdamasis su kitais, mokausi susilaikyti nuo impulsyvių veiksmų, laikytis susitarimų, numatau netinkamo elgesio pasekmes.		6.4. Pasitikiu mokytojais, įsitraukiu į jų siūlomą ir savo sugalvotą veiklą, turiu nuolatinį žaidimų draugą, pastebiu keletą savo ir kitų panašumų bei skirtumų, prisidedu prie grupės taisyklių kūrimo.		15.4. Pradedu suprasti tyrinėjimo procesą: keliu klausimus ir ieškau atsakymų pasirinkdamas man žinomus ir naujus tyrinėjimo būdus, priemones.		18.4. Išreiškiu susidomėjimą ir norą veikti su kitais, imuosi iniciatyvos ir pradedu numatyti reikalingas priemones, komentuoju atliekamą veiklą.		16.4. Paaškinu, kad susidūriau su problema, stengiuosi ją įveikti, išbandau žinomus būdus numatydamas pasekmes, stebiu savo veiklos rezultatus.		10.4. Iš klausau ir reaguoju į tai, kas man sakoma, suprantu klausimus, kelis vieną po kito sekančius prašymus, suvokiu (ne)verbaliu raiškos būdus. Domiuosi rašytine kalba, atpažįstu keletą raidžių, klausausi įvairių tekstų, atsimenu kai kuriuos juose minimus įvykius, iš paveikslėlių suprantu knygoles turinį.	
6.5. Bendrauju su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais mokyklės aplinkoje, su skirtingų interesų ir gebėjimų turinčiais vaikais, ieškau taikų nesutarimo sprendimo būdų, laikauisi įsipareigojimų grupei.		2.4. Pastoviu ant vienos kojos, bėgu, šokinėju, važiuoju balansiniu dviračiu. Derinu judesius su kitais. Laikau rašiklį, gana tiksliai atlieku judesius plastaka ir pirštais, pagauunu kamuoli, kerpu, atsegu ir užsegu, atitraukiu ir užtraukiu, įpliu.		1.4. Žinau, ką valgyti sveika. Bandau serviruoti stalą ir laikytis elgesio prie stalo taisyklių. Savarankiškai naudojuosi tualetu, prausiuosi, rengiuosi, tvarkau žaislus. Mokausi saugiai elgtis kelyje, naudotis veiklai skirtais daiktais, daiktais. Žinau, į ką kreiptis pagalbos iškilus nelaimė.		13.1.4. Noriai išbandau skirtingas piešimo priemones, galiu piešti storomis, plonomis ir kitokiomis linijomis, jau pavylesta nupiešti man rūpimus dalykus.		18.4. Išreiškiu susidomėjimą ir norą veikti su kitais, imuosi iniciatyvos ir pradedu numatyti reikalingas priemones, komentuoju atliekamą veiklą.		16.4. Paaškinu, kad susidūriau su problema, stengiuosi ją įveikti, išbandau žinomus būdus numatydamas pasekmes, stebiu savo veiklos rezultatus.		10.4. Iš klausau ir reaguoju į tai, kas man sakoma, suprantu klausimus, kelis vieną po kito sekančius prašymus, suvokiu (ne)verbaliu raiškos būdus. Domiuosi rašytine kalba, atpažįstu keletą raidžių, klausausi įvairių tekstų, atsimenu kai kuriuos juose minimus įvykius, iš paveikslėlių suprantu knygoles turinį.	
2.5. Įvairias būdas einu, bėgu, šokinėju, lipu. Metu, gaudau, spiriu kamuolį iš įvairių padėčių. Priminus sėdžiu, stoviu, vaikštau taisyklingai. Laikau pieštuką ir žirkles taisyklingai, atlieku tikslūs judesius su smulkiais daiktais.		1.5. Žinau, kodėl svarbu valgyti įvairų maistą, kaip jis atsiranda ant mūsų stalo. Valgau tvarkingai su stalo įrankiais, elgiuosi pavargęs, po veiklos. Mokausi laikytis saugumo taisyklių, žinau, į ką kreiptis iškilus pavojui.		12.5. Mėgaujuosi muzikavimu, šokių, vaidybą, dailės veikla, gėriuosi kalba, gamta, geru elgesiu, darbas, turiu savo nuomonę ir savitą skonį.		13.1.5. Numatau, ko man prireiks kūrybiniam sumanymui įgyvendinti, kuriu įvairiais būdais, grožiuosi kitų darbais.		18.4. Išreiškiu susidomėjimą ir norą veikti su kitais, imuosi iniciatyvos ir pradedu numatyti reikalingas priemones, komentuoju atliekamą veiklą.		16.4. Paaškinu, kad susidūriau su problema, stengiuosi ją įveikti, išbandau žinomus būdus numatydamas pasekmes, stebiu savo veiklos rezultatus.		10.4. Iš klausau ir reaguoju į tai, kas man sakoma, suprantu klausimus, kelis vieną po kito sekančius prašymus, suvokiu (ne)verbaliu raiškos būdus. Domiuosi rašytine kalba, atpažįstu keletą raidžių, klausausi įvairių tekstų, atsimenu kai kuriuos juose minimus įvykius, iš paveikslėlių suprantu knygoles turinį.	
2. FIZINIS AKTYVUMAS		1. KASDIENIAI GYVENIMO ĮGUDŽIAI		12. ESTETINIS SUVOKIMAS		13.1. DAILĖ		13.3. ŠOKIS		13.2. MUZIKA		1. KALBINĖ RAIŠKA	

7. APLINKOS PAŽINIMAS	8. MATEMATINIS MĄSTYMAS	9. SKAITMENINIS SUMANUMAS	15. TYRINĖJIMAS	18. MOKĖJIMAS MOKYTIS	16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS	10. KALBŲ SUPRATIMAS
7.6. Lyginu gamtos objektus ir reiškinius, įvairių panašumus ir skirtumus, objektus grupuoju. Jaučiu ryšį su savo socialine, kultūrine ir gamtine aplinka, paaškinu, kodėl ir kaip išteklius reikia tausoti. Pasakoju apie kai kurias savo ir man žinomas kitų kultūrų šventes. Domiuosi įvairiomis profesijomis. Vartuoju žodžius praėdžiai, dabarčiai ir atečiai, metų laikams nusakyti.	8.6. Parašau skaitmenimis skaičius iki 10; randu ir pasakau, kiek daiktų daugiau nei 5, kiek trūksta iki 10; sudedu, atimu 7-į ribose. Įsitraukiu į diskusijas apie įvykius įvyks, neįvyks, gali įvykti. Judu pagal įdėmetą planą, paaiškinu ar pavaizduoju atgalinį kelią. Randu, kaip palyginti nežymiai besiskiriančius išmatuojamus dydžius. Dėlioju, konstruoju, komponuoju dvimačius ir trimačius objektus. Kuriu ir tyrinėju sekas su pasikartojančiais elementais. Vartuoju vis platesnį matematinį žodyną.	9.6. Prižiūrimas įvairioms veikloms pasirenku ir derinu bent dvi skaitmenines priemones ir informacijos šaltinius, saugiai dalinuosi tuo, ką sukuriau. Sudarau, vykduu ir koreguoju paprastas komandų sekas programavimo aplinkose, vis geriau suprantu, kaip valdomi robotai.	15.6. Tikslingai tyrinėju įvairias aplinkas, objektus ir reiškinius pasitelkdamas skirtingus tyrinėjimo būdus. Radinius lyginu, grupuoju, jais dalinuosi su kitais.	18.6. Drąsiai įsitraukiu į išsikiro reikalaujančią veiklą, numatau tikslą, priimu sprendimus jam pasiekti, ieškau informacijos ir priemonių, stebiu veiklos procesą, jį koreguoju, dalinuosi patirtimi ir rezultatais.	16.6. Man patinka sudėtingos užduotys, stengiuosi jas įvykdyti pats ar su kitais vaikais, apmąstau galimus sprendimus, pasirenku tinkamiausią, stebiu pasekmes ir, jeigu reikia, keičiu veikimo būdus, padedu kitiems.	10.6. Pradedu suprasti perkeltinę žodžių reikšmę, keičiu artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių; pradedu skirti žodžių garsus ir skiemis. Domiuosi įvairiais rašytiniais tekstais, numatau man skaitomo teksto tęsinį, atpažįstu nuo kelių iki kelių šios abėcėlės raidžių, keičiu užrašytą žodžių.
5.6. Samprotauju apie savo savybes ir gebėjimus, tyrinėju savo kūno augimą, pastebiu savo kūno vidinių sistemų veiklos šoninius ženklus. Dalyvauju savo šeimos, grupės sprendimų priėmimo, pasakau savo tautybę, tyrinėju ir skiriu savo ir kitų šalių simbolius, kalbą, tradicijas.	7.5. Atpažįstu ir pavadinu tyrinėjamus gamtos reiškinius, kai kuriuos tolimų kraštų augalus ir gyvūnus, pasakoju apie jų gyvenimo būdą, požymius. Paaškinu, kaip naudojame gamtos išteklius, rūpinuosi aplinka. Pavaizduoju ir pasakoju, kuo mano šeimos tradicijos skiriasi nuo kai kurių kitų kultūrų. Pristatau savo aplinkos man žinomas objektus ir vietas. Pradedu suvokti įvykių chronologiją.	8.5. Skaičiuoju 9-į ribose. Palyginu, sudedu, atimu, sujungiu, išskaidau daiktų kiekį 5-į ribose. Tyrinėju dvimates, trimates figūras ir jų atvaizdus, matomus objektus vis tiksliau pavaizduoju plane, kuriu įvairių objektų sekas, išbandau savo kūną ir daiktus kaip matavimo vienetus, dalinuosi atradimais.	9.5. Išbandau įvairius išmaniųjų įrenginių ir priemonių valdymo būdus, ieškau informacijos, kuriu nesudėtingą skaitmeninį turinį, laikausi saugumo taisyklių. Iš simbolių dėlioju komandų sekas, išbandau jas žaidybiniame programavimo aplinkoje, aiškinu.	15.5. Vis labiau įsitraukiu į įvairių objektų ir reiškinų tyrinėjimą: ieškau požymių, panašumų ir skirtumų, aiškinu sandarą, veikimo principą.	16.5. Atpažįstu ir sprendžiu kasdienes problemas, kartu su kitais vaikais ieškau naujų būdų, kaip įveikti išsūkią, samprotauju apie problemą, kas pavyko, kas ne.	10.5. Suprantu sudėtinius sakinius, pradedu siėti kalbos garsus su raidėmis, iš klausos atskiriu tuo pačiu garsu prasidedančius žodžius. Atidžiai klausausi tekstų literatūrinę kalbą ir tarmiškai, suvokiu skirtingų žanrų leidinių skirtumus, suprantu knygos viršelio funkciją, atpažįstu kelis spausdintus žodžius.
3.6. Gebu kalbėtis apie emocijas ir jausmus, talkau įvairius būdus, padedančius įvairių geriau, atpažįstu, kaip jaučiasi kitas, bandau jam padėti.	5.5. Žinau savo augimo istoriją, įsivaizduoju, koks būsi užaugęs, aiškinuosi, kas yra mano kūno viduje, ką jis gali ir ko negali. Suprantu, kad esu savo šeimos ir mūsų grupės narys, pasakau, kokią kalbą kalbu, kokioje šalyje gyvenu, pasakoju, kuo man ypatinga mano šeima, grupė, šalis.	3.5. Mokausi komunikuoti apie jausmus bei emocijas ir jas išreikšti sau ir kitiems priimtinais būdais.	PASIEKIMŲ ŽINGSNELIAI: 5-6			14.6. Keliu klausimus apie kitų ir savo kūrybą, siekiu įgyvendinti ir tobulinti kūrybinius sumanymus, mėgstu pasakoti apie savo kūrybą ir jos eigą.
4.6. Siekdamas tikslo, gebu atidėti kai kurių norų patenkinimą, mokausi suvaldyti pyktį, susilaikyti nuo netinkamo elgesio, kai esu provokuojamas, lengvai priimu dienos ritmo pasikeitimus.	4.5. Naudoju įvairius nusiramino ir konfliktų sprendimo būdus, gebu ilgai susitarti dėmesį ir pastangas, kai veikiu sėkmingai, kai veikiu nesėkmingai, kai veikiu nesėkmingai.	6.5. Bendrauju su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais mokyklos aplinkoje, su skirtingų interesų ir gebėjimų turinčiais vaikais, ieškau taikų nesutarimo sprendimo būdų, laikausi įsipareigojimų grupėi.	PASIEKIMŲ ŽINGSNELIAI: 5-6			17.6. Mokausi įsitraukti į kolektyvinius renginius ir naratyvinius žaidimus. Mėgstu žaisti netradicinėse erdvėse, lengvai pas pritaikau žaidimui. Galiu dalyvauti kuriamuose naratyviniuose pasauluose, gebu lanksčiai katalioti vaidmenis.
6.6. Suprantu, koks mano elgesys yra priimtinas bendraujant su kitais, kodėl svarbu laikytis sutarimų dėl elgesio, stengiuosi bendrauti pagarbiai, mokausi tarpininkuoti sprendžiant nesutarimus.	2.5. Įvairias būdas einu, bėgu, šokinėju, lipu. Metu, gaudau, spūriu karmuoju iš įvairių padėčių. Priminus sėdžiu, stoviu, vaikštau taisyklingai. Laikau pieštuką ir žirkles taisyklingai, atlieku tikslūs judesius su smulkiais daiktais.	1.5. Žinau, kodėl svarbu valgyti įvairių maistą, kaip jis atsiranda ant mūsų stalo. Valgau tvarkingai su stalo įrankiais, susitvarkau pavilgę, po valandos. Mokausi laikyti saugumo taisyklių, žinau, į ką kreiptis šikilus pavojui.	12.5. Mėgaujuosi muzikavimu, šoku, vaidyba, dailės veikla, gėriuosi kalba, gamta, geru elgesiu, darbais, turiu savo nuomonę ir savitą skonį.	13.1.5. Numatau, ko man prireiks kūrybiniam sumanymui įgyvendinti, kuriu įvairias būdas, grožiuosi kitų darbais.	13.3.5. Šokdamas atrandu naujus judesius, judėjimo galimybes; generuoju idėjas, šoku sukaunuosius ratelius; kuriu ir šoku kompozicijas iš penkių šešių judesių, turiu nuomonę apie pasirodymą.	13.2.5. Gana taisyklingai atlieku vis daugiau dainų. Muzikuojamas, improvizuodamas ir kurdamas naudoju kontrastus, judesius perteikiu muzikos ypatumus. Pasakoju savo įspūdžius, vartuoju kai kurias muzikos sąvokas, pasiūlau, kaip mokykloje ir kitur panaudoti muziką.
2.6. Nubėgu vis ilgesnį atstumą, šoku į tolį, aukštį, koordinuoju judu, orientuojuosi erdvėje. Taisyklingai sėdžiu, stoviu, vaikštau. Atlieku vis sudėtingesnius veiksmus su smulkiais daiktais, konstruoju.	1.6. Renkuosi valgyti sveikatai palankių maistą. Rūpinuosi daiktais grupėje. Laikausi sutartų saugaus elgesio taisyklių. Sakau „stop“, „ne“ reaguodamas į mano privatumą pažeidžiantį elgesį. Žinau pagalbos telefono numerį.	12.6. Kurdamas nepašau standartų, pasakoju apie vaizdinius, kylančius patiriant kūninius, stebint aplinkos ir gamtos reiškinius. Siūlau, kaip gražinti, tobulinti aplinką, vertinu kitų kūrybą.	13.1.6. Kuriu įvairius kūrybinius darbus įvairiomis dailės techniskomis, jas pasirenku pagal sumanymą, galiu papildyti ženklais, žodžiais ir kitomis detalėmis, aptariu savo ir kitų kūrybą.	13.3.6. Šokdamas judesiu vaizduoju emocijas, veikėjų charakterius, šoku vis sudėtingesnius šokus ir ratelius, kuriu temines šoko kompozicijas, grafiškai ar žodžiu perteikiu šoko eigą.	13.2.6. Tyrinėdamas lyginu garsus, groju sudėtingesniais instrumentais; dainuoju sudėtingesnes dainas, kurių lėlių muzikos elementų akompanimentas, žymiu juos sutartiniais ženklais. Vartuoju vis daugiau muzikos sąvokų, aptariu atliktą muziką, kurinio paskirtį.	
2. FIZINIS AKTYVUMAS	1. KASDIENIAI GYVENIMO ĮGŪDŽIAI	12. ESTETINIS SUVOKIMAS	13.1. DAILĖ	13.3. ŠOKIS	13.2. MUZIKA	

Vaiko pažangos stebėseną (2 priedas)

UGDYMO(SI) SRITIS
„MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ“
Ugdymo turinys 0-3 metų vaikams

Pasiiekimų sritis		0-3 vaikų gyvenimo metai:	
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai			
Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas		
Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam.	Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo.	1-asis žingsnis	- Ragauja įvairaus skonio ir konsistencijos maistą. Siekia savarankiškai valgyti, gerti iš puodelio. - Balsu, kūno kalba parodo, kad jam šlapia, nepatogu.
		2-asis žingsnis	- Valgo įvairų maistą, skirtingais būdais paruoštas daržoves (virtas, žalias), vaisius; maistą ima pirštais ir šaukštu, geria savarankiškai. - Kūno ženklais parodo ar pasako, kad nori į tualetą. Suaugusiojo padedamas plaunasi, šluostosi rankas, išpučia nosį; bando pats nusirengti striukę, nusimauti kelnes.
		3-iasis žingsnis	- Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko. Pradedą tinkamai naudotis stalo įrankiais. - Suaugusiojo padedamas naudojasi tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Pradedą laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėse.
Fizinis aktyvumas		1-asis žingsnis	- Sėdi, šliaužia, ropoja pirmyn ir atgal, ko nors įsitvėręs pats atsistoja, stovi, eina laikydamasis ar savarankiškai. - Tikslingai siekia daikto, jį pačiumpa ir laiko saujoje, dviem pirštais – nykščiu ir smiliumi – suima smulkų daiktą, perima daiktą iš vienos rankos į kitą, deda vieną ant kito. Rankos judesius seka akimis.
Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.	Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienes veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija		

	bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.	2-asis žingsnis	● Pralenda pro kliūtis keturpėsčias. Savarankiškai atsistoja, stovi, atsitupia, pasilenkia, eina į priekį, į šoną ir atgal, bėga tiesiomis kojomis, lipa laiptais aukštyn pristatomuoju žingsniu. Rideną, sviedžia kamuolį, gauda jį apglėbdamas rankomis. ● Pasuka riešą, apverčia plaštaką delnu žemyn, pasuka delnu aukštyn, paima daiktą iš viršaus apimdamas jį pirštais, uždeda, įdeda ir išima daiktą, atsuka detales, ploja rankomis.
		3-iasis žingsnis	● Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes). Tikslingai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25–30 cm) linija. Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros. Laikydamasis lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. Nušoka nuo laiptelio, atsispirdamas abiem kojomis 1–2 kartus pašoka nuo žemės, peršoka liniją. Meta ir gauda kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas. ● Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius: veria ant virvutės dideles sagas, užsega lipdukais batus, ridena kamuolį abiem rankomis arba pakaitomis dešine ir kaire ranka.
Savireguliacija ir savikontrolė		1-asis žingsnis	● Gerai jaučiasi įprastoje saugioje aplinkoje. Nusiramina priglaudžiamas, kalbinamas, nešiojamas, klausydamas raminančio dainavimo. ● Trumpam sutelkia dėmesį į suaugusįjį, prie kurio yra prisirišęs, tapatinasi su jo veido išraiška, balso intonacijomis.
Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.	Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsivadinęs geba nusiraminti.	2-asis žingsnis	● Išsigandęs, užsigavęs, išalkęs, pavargęs nusiramina suaugusiojo kalbinamas, glaudžiamas, maitinamas, migdomas. Pats ieško nusiramimo: apsikabina minkštą žaislą, kviečia jam artimą suaugusįjį, ropščiasi ant kelių. ● Pradedą valdyti savo dėmesį, emocijų raišką ir veiksmus, reaguodamas į juo besirūpinančio suaugusiojo veido išraišką, balso intonaciją, žodžius.
		3-iasis žingsnis	● Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. ● Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. ● Pradedą laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų.

Savivoka ir savigarba			
Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.	Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	1-asis žingsnis	● Pradedą jausti savo kūną – apžiūrinėja, tyrinėja savo rankas, kojas, stebi jų judesius. ● Šypsodamasis, guguodamas, gestikuluodamas reaguoja į savo vardą. ● Reaguoja į artimų žmonių rodomą dėmesį ir akių kontaktą, veido išraišką, balsu, gestais palaiko su jais ryšį. Teigiamai reaguoja į artimoje aplinkoje įprastus žaidimus, daineles gimtąja ir kitomis kalbomis.
		2-asis žingsnis	● Atpažįsta save neseniai darytose nuotraukose, savo atvaizdą veidrodyje, paprašytas parodo ar pavadina kelias kūno dalis. ● Supranta, ką ir kaip gali padaryti pats, džiaugiasi didėjančiomis savo galimybėmis judėti, atlikti veiksmus, kalbėti. Išreiškia savo norus, turi mėgstamus žaislus, drabužius, veiklas. ● Rodo prierašumą prie tėvų, pasitikėjimą juo besirūpinančiais suaugusiaisiais grupėje. Domisi kitais vaikais. ● Trumpam sutelkia dėmesį ir išitraukia į etnokultūrinius žaidimus, kalendorines šventes, renginius, klausosi tautosakos kūrinių.
		3-iasis žingsnis	● Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. ● Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. ● Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiaisiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. ● Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.

UGDYMO(SI) SRITIS
„TYRINĖJU IR PAŽIŲSTU APLINKĄ“
Ugdymo turinys 0-3 metų vaikams

Pasiekimų sritis		0-3 vaikų gyvenimo metai:	
Aplinkos pažinimas			
Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas		
Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	1-asis žingsnis	● Veido išraiška, mimika, gestais, garsais reaguoja į artimiausioje aplinkoje esančius žmones ir daiktus. ● Atkreipia dėmesį į artimiausioje aplinkoje esančius gyvosios gamtos objektus. ● Emocijomis reaguoja į gamtos objektus ir žmogaus sukurtus daiktus bei reiškinius (garsus, vaizdus, skonius).
		2-asis žingsnis	● Stebi ir atpažįsta artimiausią savo aplinką, orientuojasi namų ir grupės aplinkoje. Pažįsta ir pavadina kai kuriuos žmones, jų veiksmus, aplinkoje esančius daiktus, jų atvaizdus. Žino kai kurių buitinių (šukos, šaukštas) ir kultūrinių (būgnai, knyga) daiktų paskirtį ir jais naudojasi. ● Pažįsta ir pavadina („savo kalba“, garsažodžiu ar tikslu pavadinimu) kai kuriuos gyvūnus, augalus, jų atvaizdus ir gamtos reiškinius (lietus, vėjas). Parodo patinkantį augalą, gyvūną, kultūrinės aplinkos daiktą.
		3-iasis žingsnis	● Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai įsitraukdamas į kasdienes, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). ● Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus. Atpažįsta rečiau pasitaikančius gamtos reiškinius (vaivorykštė, perkūnija). ● Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais.
Matematinis mąstymas		1-asis žingsnis	● Sugriebia daiktą, jį meta (paleidžia), siekia kito daikto, naudoja kūno kalbą (gestus, mimiką) parodydamas, kad supranta, ką reiškia „yra“ („nėra“), „dar“, „taip“ („ne“). ● Stebi įvairius objektus, deda vieną daiktą ant kito. ● Susidomi, matydamas formą, dydžiu ar spalva išsiskiriantį daiktą. ● Emocingai reaguoja į pasikartojančius garsus, judesius.
Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais	Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir		

matematiniais būdais.		matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	2-asis žingsnis	- Supranta, kad žodžiai „vienas“, „du“, „trys“ siejami su atitinkamu daiktų kiekiu. Į klausimą „Kiek?“ atsako „vienas“, „du“ arba „mažai“, didesnę nei dviejų daiktų kiekį įvardija žodžiu „daug“. - Mažesnius objektus įdeda į didesnius, surikiuoja du tris daiktus pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. Daugeliu atvejų suranda tokios pačios formos, dydžio ar spalvos objektą, supranta, ką reiškia „toks pat“, „kitoks“. - Supranta bent keturis žodžius, kuriais mokytojas apibūdina paties vaiko ar objekto judėjimą erdvėje (pvz., įeiti (išeiti), pažiūrėti į viršų (žemyn), įdėti (išimti) ir pan.).
			3-iasis žingsnis	- Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (rankos pirštai, taškai, brūkšneliai), paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram. - Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas (suartindamas, pakilnodamas, pilstydamas vandenį ar smėlį). Parodo, kuris iš dviejų daiktų yra ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, pilnas – tuščias ir pan. - Surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. - Tapatina, atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį. - Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio).
Skaitmeninis sumanumas				
Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.		Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	1-asis žingsnis	Stebi išmaniųjų žaislų judėjimą, siekia jų rankomis, klausosi jų skleidžiamų garsų (pvz., kūdikių karuselė).
			2-asis žingsnis	- Susidomi grupėje esančiais išmaniaisiais žaislais be ekranų, spaudo, liečia, purto ir kt. siekdamas efekto. - Žaisdamas pradeda paeiliui atlikti dviejų vaikui suprantamų veiksmų sekas (pvz., trepsėti ir ploti).
			3-iasis žingsnis	- Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. - Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. - Pradeda laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.
Tyrinėjimas			1-asis	Reaguoja į tai, kas vyksta aplinkui; siekia, ropoja, eina link sudominusių daiktų ar reiškinių.

Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.	Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	žingsnis	● Deda į burną, uodžia, stengiasi pamatyti, išgirsti, paliesti, paimti žaislus ir kitus daiktus; guguoja ir tyrinėja savo balsą; eksperimentuoja judesiu. ● Emocijomis, veido išraiška, judesiais, garsu parodo tyrinėjimo džiaugsmą.
		2-asis žingsnis	● Prašo ar parodo, koks daiktas domina, ką norėtų paliesti, tyrinėti, žaisti, ką klausyti. ● Išbando naujus tyrinėjimo būdus; tyrinėdamas pasitelkia visus pojūčius: stebi, liečia, uosto, ragauja, klausosi; tyrinėja savo kūną ir jo galimybes, skirtingas medžiagų faktūras, išbando žaislus ir daiktus. ● Naujus tyrinėjimo būdus ir patirtis spontaniškai pradeda naudoti kituose kontekstuose.
		3-iasis žingsnis	● Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. ● Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. ● Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką įsitraukia į tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatą rodo kitiems.
Problemų sprendimas		1-asis žingsnis	● Balsu, mimika, gestais parodo, jei kažkas vyksta ne taip, kaip vaikui buvo įprasta. ● Pakartoja nepasisekusį veiksmą, jį keičia, kad pasiektų laukiamą rezultatą. Ieško suaugusiojo ar vyresnio vaiko pagalbos. ● Emocine reakcija, mimika, kūno judesiais parodo, kad jam pavyko (nepavyko).
Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.	Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.	2-asis žingsnis	● Susidūręs su nauja, neįprasta situacija padedamas suaugusiojo sutelkia dėmesį į problemą. ● Pritaiko jau žinomus veikimo būdus. Nebijo bandyti, pasirenka iš kelių suaugusiojo pasiūlytų sprendimo būdų. Stebi, kaip panašioje situacijoje elgiasi suaugusieji ar kiti vaikai ir išbando jų taikomus būdus. ● Stebi savo taikomų veiksmų pasekmes ir pasirenka tinkamus veiksmus problemai išspręsti.
		3-iasis žingsnis	● Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. ● Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir

			išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taisto, tobulina sprendimą.
Mokėjimas mokytis			
Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.	Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	1-asis žingsnis	- Parodo susidomėjimą aplinka, nukreipdamas žvilgsnį, suklusdamas, lytėdamas. - Veikia reaguodamas į aplinkinių reakcijas. - Kartoja spontaniškai pasiektą rezultatą. - Emocijomis reaguoja į atliekamus veiksmus, veiklas.
		2-asis žingsnis	- Ieško naujų įspūdžių, aktyviai domisi aplinkos objektais. - Stebi, klauso, liečia, juda, mėgdžioja, vokalizuoja, siekdamas įgyvendinti norą ar ketinimą (pvz., pasiekti daiktą, sudėlioti formų rūšiuklį). - Siekia išgauti norimą rezultatą. - Džiaugiasi veiklos, į kurią yra įsitraukęs, procesu.
		3-iasis žingsnis	- Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą. - Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. - Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. - Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas.
Kalbų supratimas			
Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą.	Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	1-asis žingsnis	- Reaguoja į žodinį ir nežodinį bendravimą, dalyvauja abipusėje sąveikoje: palaiko akių kontaktą, akimis ieško garsų šaltinio, trumpam sutelkia dėmesį, šypsosi, keičiasi veido išraiškomis ir garsais, emocijomis reaguoja į skirtingas intonacijas. - Atpažįsta ir reaguoja į aplinkoje pasikartojančius garsus, ritmus, judesius, vaizdus. - Palankiai reaguoja į knygelių skaitymą (vartymą), jas liečia, deda į burną, vartinėja, žiūrinėja, emocingai reaguoja į pažįstamus žmonių, gyvūnų ar daiktų paveikslėlius. - Reaguoja į pasikartojantį muzikinių kūrinių ritmą, žaidimus.
		2-asis žingsnis	- Klausosi ir mimika, gestais, kalba reaguoja į suaugusiųjų ir vaikų kalbėjimą, supranta ir reaguoja į artimiausios aplinkos daiktų pavadinimus, paprašytas atlieka jam žinomą veiksmą; supranta 2–3 žodžių vientisinius sakinius ir klausimus; po kelių pakartojimų įsidėmi paprastus naujus žodžius. - Reaguoja į žodžių skambesį ir pasikartojamumą, kontrastingus garsus, spalvas, formas, dydžius, judesius. - Pradedą atpažinti mėgstamas knygeles, nori, kad jas paskaitytų; pats varto ir žiūrinėja knygeles, parodo suaugusiojo įvardytus objektus paveikslėliuose; stebi rašančiuosius, bando palikti ženklus popieriuje, smėlyje.

			Supranta girdimus nesudėtingus trumpus tekstus: įsitraukia į žaidimus, kartoja dainelių, skanduočių skiemenis, žodžius, emocijomis ir judesiais atliepia eilėraščio tekstą ir pasakojimą.
		3-iasis žingsnis	- Trumpam susikaupia klausydamas suaugusiojo ar kitų vaikų; supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kas“, „ką“, „kur“, „kiek“, du vienas paskui kitą sekančius prašymus; greitai mokosi naujų žodžių. - Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolinių paveikslėlių, ženklų prasmę. - Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. - Stengiasi išklausti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakodamas keletą žodžių.

UGDymo(SI) SRITIS
„KURIU IR IŠREIŠKIU“
Ugdymo turinys 0-3 metų vaikams

Pasiiekimų sritis		0-3 vaikų gyvenimo metai:	
Estetinis suvokimas			
Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas		
Domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.	Susipažįsta su įvairiais gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškiniais, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	1-asis žingsnis	● Ramiai jaučiasi pažįstamoje, kūdikiams įrengtoje darnioje aplinkoje. ● Reaguoja ir trumpam sutelkia dėmesį, kai yra emocingai kalbinamas, kai mato įvairias mimikas, judesius, įvairių spalvų ir formų daiktus, kai girdi muzikos garsus. ● Judesiais, krykštavimu parodo, kad girdi pažįstamą melodiją, mato pažįstamą žmogų, žaislą, paveikslą.
		2-asis žingsnis	● Atviras naujiems potyriams, džiaugiasi įsitraukęs į naujas raiškos formas. ● Skirtingai reaguoja į gamtos ir žmogaus sukurtus objektus bei reiškinius, intuityviai mėgdžioja tai, kas jam patinka. ● Atpažįsta (suklūsta, rodo) kai kuriuos jau girdėtus muzikos kūrinius, matytą judesio raišką, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinius, gamtos objektus ir reiškinius, jais stebisi.

		3-iasis žingsnis	● Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. ● Skirtingai reaguoja į estetinio patyrimo kontrastus (gražu – bjauru; šviesu – tamsu; tylu – garsu). ● Turi savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką.
Meninė raiška		1-asis žingsnis	● Emocingai reaguoja, ima, apžiūrinėja ir kitaip tyrinėja jam patrauklius kontrastingus, ryškius objektus, skirtingos faktūros paviršius.
Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.	Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis.	2-asis žingsnis	● Noriai čiumpa įvairias vizualinės raiškos priemones: rašiklius, tešlą, dažus ir pan. Atkreipia dėmesį į pėdsakus, kuriuos palieka spontaniškai veikdamas su priemonėmis ir medžiagomis. Žaidžia grafinės raiškos priemonėmis, išgaudamas skirtingus pėdsakus: taškus, įvairių krypčių brūkšnius, linijas.
		3-iasis žingsnis	● Žaisdamas su erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis bei medžiagomis tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. ● Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. ● Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmiais, sava kalba. Pradedą rinktis jam patrauklias raiškos priemones, medžiagas.
		Gebėjimas žaisti	
Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.	Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	1-asis žingsnis	● Atsiliepia į artimų suaugusiųjų prisilietimus ir žaidinimus, kartoja labiausiai pasisėkusius ir pritarimo sulaukusius judesius ir garsus, ima jais žaisti, manipuliuoti, turi savo mėgstamų pasikartojančių judesių ir garsų „repertuarą“, siekia socialinio atsako.
		2-asis žingsnis	● Pamėgdžioja suaugusįjį, siekia jo dėmesio ir palaikymo, džiaugiasi bendrais žaidimais, juos nuolat kartoja. Inicijuoja ir palaiko žaismingas socialines sąveikas, turi savo bendravimo „kalbą“. ● Drąsiai juda erdvėje, tyrinėja supančią aplinką, eksperimentuoja su įvairiais žaislais ir daiktais.
		3-iasis žingsnis	● Žaidžia su suaugusiuoju ar kitu vaiku, pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmiais. ● Tikslingai renka žaislus, pasirenka arba pats susikuria erdvę žaidimui. ● Kartodamas veiksmus žaidžia vieną įsiminusį įvykį, jungia du tris žaidybinius veiksmus į paprastą kasdienį siužetą.

			● Individualiai ar dviese žaidžia paprastą režisūrinį ar vaidmenų žaidimą, laikosi žaidimo vaidmens taisyklių.
Kūrybiškumas		1-asis žingsnis	● Pastebi ir smalsiai, gyvai reaguoja į aplinkoje esančius pažįstamus ir naujus vizualius ir garsinius stimulus. ● Džiaugsmingai reaguoja į savo paties veikimą ir žaismingai atkartoja tai, kas jam patiko.
Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.	Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	2-asis žingsnis	● Žaismingai, neįprastais būdais tyrinėja daiktus, garsus, judesius, kvapus, skonius. ● Išgauna, komponuoja patikusius garsus, judesius, veiksmus, objektus, atrasdamas naujus veikimo būdus. ● Teikia pirmenybę tam tikrai kūrybinei veiklai, ilgiau įsitraukdamas į tai, ką mėgsta.
		3-iasis žingsnis	● Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo. ● Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atrasdamas naujus derinius. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. ● Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais.
		Tyrinėjimas	
Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.	Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	1-asis žingsnis	● Reaguoja į tai, kas vyksta aplinkui; siekia, ropoja, eina link sudominusių daiktų ar reiškinių. ● Deda į burną, uodžia, stengiasi pamatyti, išgirsti, paliesti, paimti žaislus ir kitus daiktus; guguoja ir tyrinėja savo balsą; eksperimentuoja judesiu. ● Emocijomis, veido išraiška, judesiais, garsu parodo tyrinėjimo džiaugsmą.
		2-asis žingsnis	● Prašo ar parodo, koks daiktas domina, ką norėtų paliesti, tyrinėti, žaisti, ką klausyti. ● Išbando naujus tyrinėjimo būdus; tyrinėdamas pasitelkia visus pojūčius: stebi, liečia, uosto, ragauja, klausosi; tyrinėja savo kūną ir jo galimybes, skirtingas medžiagų faktūras, išbando žaislus ir daiktus. ● Naujus tyrinėjimo būdus ir patirtis spontaniškai pradeda naudoti kituose kontekstuose.

		3-iasis žingsnis	● Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. ● Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinédamas atranda naujus veikimo būdus. ● Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką įsitraukia į tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatai rodo kitiems.
Emocijų suvokimas ir raiška		1-asis žingsnis	● Mimika, kūno judesiais ir garsais išreiškia džiaugsmą, liūdesį, baimę, pyktį. Patiria išsiskyrimo su tėvais nerimą ir džiaugsmą jiems sugrįžus. Išreiškia nerimą, pamatęs nepažįstamą žmogų. ● Atspindi suaugusiojo ar kito vaiko emocijų raišką (šypsosi, jei juokiasi kitas; nusimena, jei kitas verkia).
Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.	Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	2-asis žingsnis	● Džiaugsmą, liūdesį, baimę, pyktį reiškia skirtingu intensyvumu; būdinga greita nuotaikų kaita. ● Reaguoja į kito vaiko ar suaugusiojo džiaugsmo, liūdesio, pykčio emocijų išraiškas.
		3-iasis žingsnis	● Pradeda atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. ● Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja (pasitraukia šalin, jei kitas piktas; glosto, jei kitas nuliūdęs).

UGDYMO(SI) SRITIS
„AŠ KALBŲ PASAULYJE“
Ugdymo turinys 0-3 metų vaikams

Pasiekimų sritis		0-3 vaikų gyvenimo metai:	
Kalbų supratimas			
Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas		
Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą.	Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	1-asis žingsnis	● Reaguoja į žodinį ir nežodinį bendravimą, dalyvauja abipusėje sąveikoje: palaiko akių kontaktą, akimis ieško garsų šaltinio, trumpam sutelkia dėmesį, šypsosi, keičiasi veido išraiškomis ir garsais, emocijomis reaguoja į skirtingas intonacijas. ● Atpažįsta ir reaguoja į aplinkoje pasikartojančius garsus, ritmus, judesius, vaizdus. ● Palankiai reaguoja į knygelių skaitymą (vartymą), jas liečia, deda į burną, vartinėja, žiūrinėja, emociškai reaguoja į pažįstamus žmonių, gyvūnų ar daiktų paveikslėlius. ● Reaguoja į pasikartojantį muzikinių kūrinių ritmą, žaidimus.
		2-asis žingsnis	● Klausosi ir mimika, gestais, kalba reaguoja į suaugusiųjų ir vaikų kalbėjimą, supranta ir reaguoja į artimiausios aplinkos daiktų pavadinimus, paprašytas atlieka jam žinomą veiksmą; supranta 2–3 žodžių vientisinius sakinius ir klausimus; po kelių pakartojimų įsidėmi paprastus naujus žodžius. ● Reaguoja į žodžių skambesį ir pasikartojamumą, kontrastingus garsus, spalvas, formas, dydžius, judesius. ● Pradedą atpažinti mėgstamas knygeles, nori, kad jas paskaitytų; pats varto ir žiūrinėja knygeles, parodo suaugusiojo įvardytus objektus paveikslėliuose; stebi rašančiuosius, bando palikti ženklus popieriuje, smėlyje. ● Supranta girdimus nesudėtingus trumpus tekstus: įsitraukia į žaidimus, kartoja dainelių, skanduočių skiemenis, žodžius, emocijomis ir judesiais atliepia eilėraščio tekstą ir pasakojimą.
		3-iasis žingsnis	● Trumpam susikaupia klausydamas suaugusiojo ar kitų vaikų; supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kas“, „ką“, „kur“, „kiek“, du vienas paskui kitą sekančius prašymus; greitai mokosi naujų žodžių. ● Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolinių paveikslėlių, ženklų prasmę.

			● Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. ● Stengiasi išklausti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakydamas keletą žodžių.
Kalbinė raiška			
Nusiteikęs kalbą ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.	Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	1-asis žingsnis	● Aktyviai bendrauja garsais, gestais, mimika išreiškdamas savo emocijas ir poreikius; čiauška, kartoja, bando mėgdžioti kalbančiųjų lūpų mimiką, tariamus garsus ir skiemenis, taria priebalsių ir balsių junginius.
		2-asis žingsnis	● Aktyviai kartoja naujus garsus, žodžius, ženklus, gestus, žaidžia garsais ir žodžiais; vartoja garsažodžius, pavadina kai kuriuos objektus ar veiksmus, vartoja trumpus žodžius norams išsakyti; pokalbiuose ir paprastuose žodiniuose žaidimuose dalyvauja komunikuodamas garsais, žodžiais,veiksmais, mimika ir pantomimika. ● Žodžio ir gesto sakiniais, vienažodžiais ar dvižodžiais sakiniais kalba apie tai, ką mato ir girdi. ● Domisi rašymo priemonėmis, spontaniškai brauko lape.
		3-iasis žingsnis	● 2–3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius; inicijuoja pokalbius, kreipdamasis į suaugusįjį ar vaiką, atsako į paprastus klausimus; vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes; taisyklingai vartoja kai kurias gramatines formas. ● Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus; išskiria didžiausią įspūdį palikusius pasakojimo epizodus, labiausiai patikusius veikėjus, jų veiklas. ● Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus.
Skaitmeninis sumanumas			
Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.	Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	1-asis žingsnis	● Stebi išmaniųjų žaislų judėjimą, siekia jų rankomis, klausosi jų skleidžiamų garsų (pvz., kūdikių karuselė).

		2-asis žingsnis	- Susidomi grupėje esančiais išmaniaisiais žaislais be ekranų, spaudo, liečia, purto ir kt. siekdamas efekto. - Žaisdamas pradeda paeiliui atlikti dviejų vaikui suprantamų veiksmų sekas (pvz., trepsėti ir ploti).
		3-iasis žingsnis	- Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. - Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. - Pradeda laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.
Meninė raiška		1-asis žingsnis	Emocingai reaguoja, ima, apžiūrinėja ir kitaip tyrinėja jam patrauklius kontrastingus, ryškius objektus, skirtingos faktūros paviršius.
Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.	Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	2-asis žingsnis	- Noriai čiumpa įvairias vizualinės raiškos priemones: rašiklius, tešlą, dažus ir pan. Atkreipia dėmesį į pėdsakus, kuriuos palieka spontaniškai veikdamas su priemonėmis ir medžiagomis. - Žaidžia grafinės raiškos priemonėmis, išgaudamas skirtingus pėdsakus: taškus, įvairių kryptių brūkšnius, linijas.
		3-iasis žingsnis	- Žaisdamas su erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis bei medžiagomis, tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. - Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakuojus“. - Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmais, sava kalba. Pradeda rinktis jam patrauklias raiškos priemones, medžiagas.
Aplinkos pažinimas		1-asis žingsnis	- Veido išraiška, mimika, gestais, garsais reaguoja į artimiausioje aplinkoje esančius žmones ir daiktus. - Atkreipia dėmesį į artimiausioje aplinkoje esančius gyvosios gamtos objektus. - Emocijomis reaguoja į gamtos objektus ir žmogaus sukurtus daiktus bei reiškinius (garsus, vaizdus, skonius).
Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	2-asis žingsnis	Stebi ir atpažįsta artimiausią savo aplinką, orientuojasi namų ir grupės aplinkoje. Pažįsta ir pavadina kai kuriuos žmones, jų veiksmus, aplinkoje esančius daiktus, jų atvaizdus. Žino kai kurių buitinių (šukos, šaukštas) ir kultūrinių (būgnai, knyga) daiktų paskirtį ir jais

			naudojasi. Pažįsta ir pavadina („savo kalba“, garsažodžiu ar tikslu pavadinimu) kai kuriuos gyvūnus, augalus, jų atvaizdus ir gamtos reiškinius (lietus, vėjas). Parodo patinkantį augalą, gyvūną, kultūrinės aplinkos daiktą.
		3-iasis žingsnis	- Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai išitraukdamas į kasdienes, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). - Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus. Atpažįsta rečiau pasitaikančius gamtos reiškinius (vaivorykštė, perkūnija). - Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais.

UGDYMO(SI) SRITIS
„AŠ IR BENDRUOMENĖ“
Ugdymo turinys 0-3 metų vaikams

Pasiekimų sritis		0-3 vaikų gyvenimo metai:	
Savivoka ir savigarba			
Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas		
Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.	Susipažįsta su savo kūnu, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei.	1-asis žingsnis	- Pradeda jausti savo kūną – apžiūrinėja, tyrinėja savo rankas, kojas, stebi jų judesius. - Šypsodamasis, gugodamas, gestikuliuodamas reaguoja į savo vardą. - Reaguoja į artimų žmonių rodomą dėmesį ir akių kontaktą, veido išraišką, balsu, gestais palaiko su jais ryšį.
		2-asis žingsnis	- Atpažįsta save neseniai darytose nuotraukose, savo atvaizdą veidrodyje, paprašytas parodo ar pavadina kelias kūno dalis. - Supranta, ką ir kaip gali padaryti pats, džiaugiasi didėjančiomis savo galimybėmis judėti, atlikti veiksmus, kalbėti. Išreiškia savo norus, turi mėgstamus žaislus, drabužius, veiklas.

			● Rodo prierašumą prie tėvų, pasitikėjimą juo besirūpinančiais suaugusiaisiais grupėje. Domisi kitais vaikais. ● Trumpam sutelkia dėmesį ir įsitraukia į etnokultūrinius žaidimus, kalendorines.
		3-iasis žingsnis	● Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. ● Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. ● Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiaisiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. ● Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.
Emocijų suvokimas ir raiška			
Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.	Atpažįsta, atliepia, savo ir kitų emocijas ar jausmus, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	1-asis žingsnis	● Mimika, kūno judesiais ir garsais išreiškia džiaugsmą, liūdesį, baimę, pyktį. ● Patiria išsiskyrimo su tėvais nerimą ir džiaugsmą jiems sugrįžus. Išreiškia nerimą, pamatęs nepažįstamą žmogų. ● Atspindi suaugusiojo ar kito vaiko emocijų raišką (šypsosi, jei juokiasi kitas; nusimena, jei kitas verkia).
		2-asis žingsnis	● Džiaugsmą, liūdesį, baimę, pyktį reiškia skirtingu intensyvumu; būdinga greita nuotaikų kaita. ● Reaguoja į kito vaiko ar suaugusiojo džiaugsmo, liūdesio, pykčio emocijų išraiškas.
		3-iasis žingsnis	● Pradedą atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. ● Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja.
Savireguliacija ir kontrolė			
Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.	Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos	1-asis žingsnis	● Gerai jaučiasi įprastoje saugioje aplinkoje. Nusiramina prigludžiamas, kalbinamas, nešiojamas, klausydamas raminančio dainavimo. ● Trumpam sutelkia dėmesį į suaugusįjį, prie kurio yra prisirišęs, tapatinasi su jo veido išraiška, balso intonacijomis.

	ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	2-asis žingsnis	● Išsigandęs, užsigavęs, išalkęs, pavargęs nusiramina suaugusiojo kalbinamas, glaudžiamas, maitinamas, migdomas. Pats ieško nusiramimo: apsikabina minkštą žaislą, kviečia jam artimą suaugusįjį, ropščiasi ant kelių. ● Pradedą valdyti savo dėmesį, emocijų raišką ir veiksmus, reaguodamas į juo besirūpinančio suaugusiojo veido išraišką, balso intonaciją, žodžius.
		3-iasis žingsnis	● Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. ● Pradedą laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų.
Santykiai su suaugusiais ir vaikais		1-asis žingsnis	● Atpažįsta ir džiaugiasi pamatęs juo besirūpinantį suaugusįjį, mėgsta apkabimus, įsitraukia į bendravimą, kasdienę rutiną ir žaidimus. Domisi kitais vaikais, mėgdžioja jų veido išraišką, veiksmus. ● Žvilgsniu, mimika, balsu, gestais inicijuoja bendravimą su suaugusiuoju ar vaiku, parodo, kuo domisi. Seka suaugusiojo žvilgsnį, veido mimiką, gestus, žodžius, aptikdamas jo rodomus aplinkos objektus bei reiškinius, dalindamasis emocijomis ir nuostaba.
Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais.	Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, aiškinasi, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pase.	2-asis žingsnis	● Akivaizdžiai parodo prierašumą juo besirūpinančiam suaugusiajam. Skiria nepažįstamus žmones nuo juo besirūpinančio suaugusiojo. Stengiasi patraukti kitų vaikų dėmesį šypsena, balsu, judesiais, geranoriškais veiksmais. ● Stebi ir mėgdžioja suaugusiojo veido išraišką, žodžius, veiksmus; kartoja savo veiksmus, kurie sulaukia suaugusiojo palaikymo; vykdo jam suprantamus suaugusiojo prašymus, prireikus kreipiasi į jį pagalbos; pats inicijuoja bendravimą su suaugusiuoju. Mėgsta žaisti greta kito vaiko, stebi, kaip šis mėgdžioja jo kalbėjimą, judesius, veiksmus, ir pats jį mėgdžioja.
		3-iasis žingsnis	● Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Ieško bendraamžių draugijos. ● Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. ● Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradedą suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojamas bendrai.

UGDYMO(SI) SRITIS
„MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ“
Ugdymo turinys 4-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis		4-6 vaikų gyvenimo metai:	
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai			
Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas		
Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam.	Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo.	4-asis žingsnis	- Įvardija kelis maisto produktus, kuriuos valgyti sveika, ir kelis, kuriuos vartoti reikėtų saikingai. Plauna vaisius, daržoves ir pasako, kodėl; pjausto, gamina užkandžius, salotas. Suaugusiojo padedamas serviuoja stalą, stengiasi laikytis elgesio prie stalo taisyklių. - Dažniausiai savarankiškai naudojami tualetu. Savarankiškai ar priminus plauna rankas, prausiasi veidą, čiaudėdamas ar kosėdamas prisidengia burną ir nosį. Šiek tiek padedamas savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Sutvarko žaislus, su kuriais žaidė. - Pažįsta šviesoforo spalvas, žino, ką jos reiškia; pasako, kad kelią (gatvę) pereiti reikia kartu su suaugusiuoju. Stebint suaugusiajam, saugiai naudojami veiklai skirtais aštriais daiktais (žirkklėmis, pieštukais, mentelėmis). Žino, į ką kreiptis pagalbos ištikus nelaimei.
		5-asis žingsnis	- Aiškinasi, kodėl svarbu valgyti įvairų, sveikatai naudingą maistą, iš kur ir kaip jis atsiranda ant mūsų stalo. Savarankiškai serviuoja stalą, valgo tvarkingai, dažniausiai tinkamai naudojami stalo įrankiais, susitvarko pavalgęs. - Dažniausiai savarankiškai plaunasi rankas, prausiasi veidą; čiaudėdamas ar kosėdamas prisidengia burną ir nosį. Savarankiškai ar suaugusiojo padedamas apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus, susisukuoja. Susitvarko žaislus ir veiklos vietą. - Saugaus eismo žaidimų metu ar išvykose siekia laikytis eismo ženklų ir taisyklių. Pakomentuoja kelias saugaus elgesio gatvėje ir gamtoje taisykles. Supranta, kodėl nesaugu eiti, važiuoti su nepažįstamu žmogumi ar ką nors iš jo paimti. Atpažįsta tinkamus ir netinkamus prisilietimus, suabejojęs apie tai pasako suaugusiajam, kuriuo pasitiki. Žaisdamas, ką nors veikdamas stengiasi saugoti save ir kitus. Paaiškina, į ką kreiptis iškilus pavojui namuose, pasimetus parduotuvėje, pasiklydus.
		6-iasis žingsnis	Išvardija, ko reikia valgyti daugiau, o ko mažiau, kad augtų sveikas, esant galimybei pirmenybę teikia sveikatai palankiems maisto produktams. Valgo savarankiškai, tvarkingai.

			- Taisyklingai plaunasi rankas. Atsižvelgdamas į tai, ar jam šilta, ar šalta, nusirengia ar apsirengia drabužius. Rūpinasi savo asmeniniais ir bendrais daiktais grupėje: padeda į vietą, saugo, sutvarko. - Savarankiškai ar priminus laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių grupėje, kieme, išvykose. Paaiškina saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis, buitinais prietaisais, aštriais daiktais ir sveikatai pavojingomis medžiagomis taisykles, įvardija aplinkoje esančias nesaugias vietas. Paaiškina, kad jo kūnas priklauso tik jam, sako „stop“, „ne“ reaguodamas į jo privatumą pažeidžiantį elgesį. Paaiškina, kokių profesijų žmonės gali padėti ištikus nelaimėi. Žino pagalbos telefono numerį.
Fizinis aktyvumas		4-asis žingsnis	- Stovėdamas pasistiebia, atsistoja ant kulnų, pastovi ant vienos kojos (4–5 sekundes). Eina ant pirštų galų, eina siaura (5 cm) linija, nesilaikydamas lipa laiptais aukštyrų ir žemyn. Bėga, didindamas ir mažindamas tempą, šokinėja abiem ir ant vienos kojos. Mina ir vairuoja triratuką, balansinį dviratį. Žaisdamas judriuosius žaidimus bando derinti judesius poroje ir grupėje. - Dažniausiai taisyklingai laiko rašiklį, gana tiksliai atlieka judesius plaštaka ir pirštais bei ranka. Ištiestomis rankomis pagauna didelį kamuolį. Atkerpa žirkėmis popieriaus juostelę, atsega ir užsega sagas, atitraukia ir užtraukia užtrauktuką, įpila vandens į piltuvėlį.
Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.	Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tiksliai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.	5-asis žingsnis	- Eina pakaitiniu ir pristatomuoju žingsniu, aukštai keldamas kelius. Bėgioja vingiais, išsisukinėdamas, bėga ant pirštų galų. Šokinėja nuo vienos kojos ant kitos, šokinėja judėdamas pirmyn. Lipa kopėtelėmis. Meta kamuolį iš įvairių padėčių, pagauna jį sulenkdamas rankas per alkūnes. Spiria kamuolį iš įvairių padėčių, į taikinį. Stengiasi sėdėti, stovėti, vaikščioti taisyklingai. Bando atpažinti ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo. - Pieštuką ir žirkles laiko taisyklingai. Tiksliai atlieka sudėtingesnius judesius su smulkiais daiktais. Pastato aukštą statinį, išlaikantį pusiausvyrą.
		6-iasis žingsnis	- Ištvermingas, bėga ilgesnius atstumus. Bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu. Šoka į tolį, į aukštį. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Dažniausiai vaikščioja, stovi, sėdi taisyklingai. Atpažįsta akivaizdžius ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo. - Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas. Kuria įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius.

Savireguliacija ir savikontrolė			
Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.	Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	4-asis žingsnis	- Nusiramina kalbėdamas apie tai, kas jį įskaudino, supykde, nuvylė, kai jaučia suaugusiojo palaikymą ir girdi komentarus. - Trumpam tikslingai sutelkia dėmesį ir pastangas siekdamas įgyvendinti ketinimą. Įprastose kasdienėse situacijose pradeda susilaikyti nuo impulsyvių veiksmų, galinčių išprovokuoti nesutarimus, pakenkti kitiems. Paklaustas pasako galimas istorijų, pasakų ir kitų veikėjų netinkamo elgesio pasekmes. Primenant ir sekdamas suaugusiojo bei kitų vaikų pavyzdžiu laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių.
		5-asis žingsnis	- Nusiramina, atsipalaiduoja, išėjęs iš įtampą keliančios situacijos, pabuvęs vienas, klausydamasis ramios muzikos, žaisdamas ar kalbėdamasis su kitais. - Žaisdamas ir atlikdamas sudominusią veiklą, geba sutelkti dėmesį ir pastangas, ištvermę, slopinti impulsyvius veiksmus. Ramioje situacijoje konfliktą sprendžia žodžiais, o ne veiksmais, siūlo kelis sprendimo būdus, numatydamas jų pasekmes. - Nesunkiai laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių, supranta lūkesčius savo elgesiui grupėje ir kitoje aplinkoje (per išvykas), pats primena kitiems tinkamo elgesio taisykles.
		6-iasis žingsnis	- Pats taiko įvairius nusiramimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. - Siekdamas tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas; vienas ir kartu su kitais ieško taikių išeičių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. - Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.
Savivoka ir savigarba			
Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.	Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina	4-asis žingsnis	- Pavaizduoja ar pakomentuoja kai kurias fizines savo kūno savybes: akių, plaukų spalvą, pėdos dydį. Pastebi vieną kitą savo ir kitų vaikų išvaizdos panašumą ar skirtumą. Pradeda domėtis, kas yra kūno viduje. - Supranta ir pasako, kaip jaučiasi, ko nori jis pats ir kaip jaučiasi, ko nori kitas asmuo. Jaučiasi patenkintas savimi. - Reaguoja į artimų žmonių rodomą dėmesį ir akių kontaktą, veido išraišką, balsu, gestais palaiko su jais ryšį. Teigiamai reaguoja į artimoje aplinkoje įprastus žaidimus, daineles gimtąja ir kitomis kalbomis.

	savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	5-asis žingsnis	● Atpažįsta save neseniai darytose nuotraukose, savo atvaizdą veidrodyje, paprašytas parodo ar pavadina kelias kūno dalis. ● Supranta, ką ir kaip gali padaryti pats, džiaugiasi didėjančiomis savo galimybėmis judėti, atlikti veiksmus, kalbėti. Išreiškia savo norus, turi mėgstamus žaislus, drabužius, veiklas. ● Piešia ar kitaip vaizduoja savo šeimą, kalba apie jos narius, save supranta kaip šeimos narį. Įsitraukia į bendrus žaidimus ir grupės veiklas, prisideda prie jų plėtojimo. ● Supranta, kai kiti vaikai ar suaugusieji šneka kita kalba nei jis. Dalinasi savo artimosios kultūrinės aplinkos buities, veiklų ir renginių patirtimi su kitais vaikais ir mokytojais, domisi kitų kultūrų simboliais. Mėgaujasi atsakomybe už nedidelių užduočių atlikimą, reiškia nuomonę jam aktualiais klausimais.
		6-iasis žingsnis	● Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Dalinasi stebiniais apie vidinių kūno sistemų veiklos išorinius ženklus (išskvepiamas oras, širdies plakimas ir kt.). ● Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. ● Dalyvauja šeimos, grupės ir mokyklos bendruomenės veiklose. Prisideda prie šeimoje, grupėje ar mokykloje priimamų sprendimų. ● Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, supranta, kad visi žmonės yra lygūs, pasako keletą šalių panašumų ir skirtumų. Domisi ir dažniausiai laikosi šeimos, grupės, mokyklos, vietinės bendruomenės vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.

UGDYMO(SI) SRITIS
„TYRINĖJU IR PAŽIŪSTU APLINKĄ“
Ugdymo turinys 4-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis		4-6 vaikų gyvenimo metai:	
<i>Aplinkos pažinimas</i>			
Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas		
Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	4-asis žingsnis	● Parodo, kad supranta, kurie kultūriniai vaizdai, garsai, judesiai, skoniai, kvapai ar pasakojimai yra iš kitos nei jo paties kultūra. Pažįsta gyvenamosios vietovės objektus ir vietas, pastebi jų pasikeitimus. Pasako miesto (kaimo), kuriame gyvena, pavadinimą. Įsitraukia į veiklas, puoselėjančias šeimos ir liaudies tradicijas. Įvardija paros dalis, sieja jas su savo gyvenimo ritmu. ● Atpažįsta ir pavadina kelis dažniausiai stebėtus gyvūnus, augalus, grybus, negyvosios gamtos objektus (upė, akmuo), reiškinius (pūga, saulėlydis), nusako akivaizdžius jų požymius. Pasako metų laikų pavadinimus, samprotauja, kas būdinga metų laikams. ● Stengiasi saugoti socialinės, kultūrinės ir gamtinės aplinkos objektus. Bando rūšiuoti atliekas, tausoti medžiagas, išteklius (išjungia šviesą). Gamtos, kultūros grožį ir įvairovę stengiasi išreikšti savo kūryboje.
		5-asis žingsnis	● Vaizduoja, pasakoja apie savo šeimą, jos buitį, tradicijas, domisi, kuo tos tradicijos skiriasi nuo kai kurių kitų kultūrų. Pristato savo gimtąjį miestą ar gyvenvietę, kelis žinomus objektus ir vietas, gatvę, kurioje gyvena, kurioje yra jo ugdymo įstaiga. Iš savo grupės gali savarankiškai nueiti į kitas ugdymo įstaigos erdves (salę, dailės studiją). Pradedą suvokti praeitį, dabartį, ateitį: pasako, ką veikė vakar, ką veikia šiandien, ką veiks rytoj; sudėlioja dienos ar ilgesnio laikotarpio įvykius chronologine seka. ● Atpažįsta ir pavadina ne tik stebėtus vietinius, bet ir kai kuriuos tolimųjų kraštų augalus ir gyvūnus, samprotauja apie jų gyvenimo būdą ir buveines. Paaiškina, kaip daržoves, vaisius ir kitas gamtos gėrybes vartoti maistui. Stebėdamas ar prižiūrėdamas augalus ar gyvūnus, komentuoja jų pokyčius. Fiksuodamas gamtinių objektų stebinius, įžvelgia kai kuriuos akivaizdžius objektams būdingus požymius. Pažįsta keletą dangaus kūnų, gamtos reiškinių, kurių negali ar kuriuos pavojinga stebėti iš arti (ugnikalnių išsiveržimas, viesulas, žvaigždės). Eilės tvarka išvardija metų laikus, pasako, kaip skirtingais metų laikais gyvena kai kurie gyvūnai, augalai.

			Rodo pagarbą gyvajai ir negyvajai aplinkai, kultūros reiškiniams ir objektams, supranta, kad jo elgesys gali paveikti gamtinę ir kultūrinę aplinką, stengiasi prisiimti atsakomybę už jų išsaugojimą. Savo kūryboje vaizduoja asmeninį emocinį santykį su gamtos ir kultūros objektais.
		6-iasis žingsnis	- Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas, pasakoja, ką dirba aptariamų profesijų atstovai, kokia jų sukuriamų daiktų ir paslaugų vertė, kaip vyksta jų mainai. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyveno, ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. Vartoja savaitės dienų pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti. - Ižvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Dalinasi savo žiniomis apie tai, kur gyvena ir kuo minta gyvūnai, kur kokie augalai, grybai auga, kokių sąlygų jiems reikia. Pradedą suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. Ižvelgia, kaip keičiasi kai kurių gyvūnų ir augalų gyvenimas skirtingais metų laikais. - Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ją rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaškina, kodėl išteklius reikia tausoti. Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogus ir gamtos ryšį. Pradedą jausti prierašumą artimiausiai socialinei, kultūrinei ir gamtinei aplinkai, išreiškdamas jį veikloje ir kūryboje.
Matematinis mąstymas		4-asis žingsnis	- Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, 4, 5, atpažįsta atitinkamus skaitmenis. Skaičiuoja daiktus, jų kiekį susieja su skaičiumi. Žymi, skaičiuoja stebimus objektus, padedamas mokytojo radinius pateikia grafine išraiška (lentele, piktograma). Palygindamas kiekius, taiko atitikimo arba nuoseklaus skaičiavimo strategijas, supranta, ką reiškia „vienu daugiau“ („mažiau“), „tiek pat“ („lygu“). - Atrenka vienodo ilgio, aukščio, pločio, tūrio daiktus. Dažniausiai taiko tiesioginį palyginimą. Dydžių skirtumams apibūdinti pradeda vartoti aukštesniojo laipsnio būdvardžius (ilgesnis, trumpesnis ir pan.). - Parodo, kurie artimoje aplinkoje esantys daiktai savo forma primena skritulį, kvadratą, rutulį ar kubą. Pagal vieną savybę (požymį) klasifikuoja ir rūšiuoja dviem požymiais besiskiriančių objektų rinkinius. - Kasdienėse veiklose pradeda vartoti žodžius: pirmyn – atgal, kairėn – dešinėn, aukštyn – žemyn. Nupiešia paprastą planą, kuriame atvaizduoja 2–3 matomus daiktus. Atpažįsta dviejų pasikartojančių elementų seką, ją nukopijuoja, pratęsia 1–2 elementais iš bet kurios
Nusiteikęs pažinti pasaulį suprantamais matematiniais būdais.	Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, seką, vietą ir judėjimo kryptį.		

			pusės.
		5-asis žingsnis	- Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 9, juos parašo skaitmenimis, susieja su daiktų skaičiumi. Palygina rinkinių iki 5 daiktų kiekviename kiekiu, atlieka sudėties ir atimties veiksmus 5-ių ribose, 4 ar 5 daiktų rinkinį išskaido į dvi grupes daugiau nei vienu būdu (0 ir 4, 1 ir 3 ar 2 ir 2). - Kai dydžių negalima palyginti tiesiogiai, pasitelkia trečią daiktą (sutartinį matą). Kelių dydžių skirtumams apibūdinti pradeda vartoti aukštesniojo ir aukščiausiojo laipsnio būdvardžius (ilgesnis, ilgiausias ir pan.). Nematodamas gali pasakyti, kuris iš dviejų pažįstamų objektų sunkesnis, aukštesnis. - Atpažįsta skritulį, kvadratą, trikampį, kubą, rutulį, bando šias figūras apibūdinti, palyginti. Susieja trimatę figūrą su jos atvaizdu plokštumoje. - Popieriaus lape atvaizduoja kelių matomų daiktų išdėstymą, apibūdina jų vietą, padėtį vienas kito atžvilgiu. Juda žodžiu nusakyta ar rodyklėmis pažymėta kryptimi. Atranda dviejų pasikartojančių elementų grupę sekoje, sukuria tokio paties modelio seką iš kitų elementų.
		6-iasis žingsnis	- Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5; pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7-ių ribose. Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudojami grafiniais jų vaizdais spręsdamas problemas. Kalbėdamas apie ateities įvykius, pradeda vartoti žodžius: būtinai, tikrai įvyks; gali būti, įmanoma, kad įvyks; taip negali būti, niekada neįvyks. - Palygina du tris mažai besiskiriančius išmatuojamus dydžius, randa žodžių nedideliu jų skirtumui apibūdinti (šiek tiek didesnis, truputį ilgesnis, beveik vienodi, panašaus aukščio ir pan.). Apibūdindamas aplinkos objektus, vartoja bent penkis dvimačių ir trimačių figūrų pavadinimus (skritulys, kvadratas, trikampis, kubas, rutulys). Žinomas figūras pavadinama taisyklingai, nepriklausomai nuo jų padėties ar dydžio. Atrenka figūrai sukomponuoti reikalingas detales ir jas tinkamai sudėlioja. - Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai. Išgirdęs ar pamatęs judėjimo su krypties pakeitimu planą, jį iš atminties įvykdo, atkuria, geba pasakyti ir bando pavaizduoti, kaip reikėtų sugrįžti (judėti atbuline tvarka). Nukopijuoja, pratęsia, sukuria seką iš dviejų pasikartojančių elementų.

Skaitmeninis sumanumas			
Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.	Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	4-asis žingsnis	● Atliepia, komentuoja įvairiomis formomis (vaizdo, garso įrašai, animacijos) pateikiamą informaciją. Vartoja kai kuriuos su technologijų naudojimu susijusius žodžius, pasakoja apie interaktyvią knygelę, programėlę, žaidimą. ● Mokytojo padedamas naudoja skaitmeninį fotoaparata savo patirčiai ir aplinkiniam pasauliui fiksuoti, pradeda naudoti paprastas programėles piešimui, garsui, vaizdui įrašyti ir paleisti. ● Supranta ir atlieka grafiniais simboliais ir objektais žymimas komandas. ● Mokytojui prižiūrint ir padedant bando su kitais bendrauti skaitmeninėmis technologijomis.
		5-asis žingsnis	● Mokytojo padedamas ir prižiūrimas naudojami įvairių išmaniųjų įrenginių valdymo priemonėmis (pele, jutikliniu ekranu, klaviatūra), informacinėmis svetainėmis tyrinėjimams ir kt. ugdomajai veiklai. ● Naudoja įvairias technologijas (fotografavimą, skaitmeninį piešimą, garso įrašų darymą) skaitmeniniam turiniui kurti. ● Dėlioja vaizdiniais simboliais ar objektais pateiktas komandas, sudarydamas rišlią veiksmų seką. Nusako, kaip nuosekliai, žingsnis po žingsnio pavyko pasiekti rezultatą. Išbando užrašytas veiksmų sekas žaidybinėje programavimo aplinkoje. ● Paaikšina ir suaugusiojo padedamas laikosi pagrindinių bendravimo ir saugaus naudojimosi skaitmeniniais įrenginiais taisyklių.
		6-iasis žingsnis	● Mokytojo prižiūrimas pasirenka ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines užduotis. ● Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas vaiko gebėjimus atitinkančias skaitmenines priemones (fotografavimo, piešimo, nuotraukų apdorojimo, garso įrašymo), skirtingus turinio tipus (vaizdą, judantį vaizdą, garsą, tekstą). Domisi kitų ir dalinasi savo sukurtu skaitmeniniu turiniu. ● Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradeda suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. ● Supranta pagrindines skaitmeninio turinio (pvz., nuotraukų, piešinių, vaizdo įrašų) saugaus dalinimosi taisykles.

Tyrinėjimas		4-asis žingsnis	● Kelia klausimus, spėlioja, padedamas numato tiriamosios veiklos eigą, rezultatus. ● Tyrinėdamas aplinkos objektus ir reiškinius, savo ir kitų veiklos elementus, temas ir siužetus, remiasi patirtimi ir vaizduote. Padedamas pasirenka eksperimentavimui reikalingas priemones ir medžiagas. ● Pasako, ką veikė, ką atrado; įvardija, kokias priemones ar medžiagas pasirinko tyrinėjimui.
Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.	Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	5-asis žingsnis	● Atskleidžia savo interesus, tikslingai keldamas klausimus apie gyvosios ir negyvosios gamtos bei žmogaus sukurtus objektus, reiškinius, jų požymius. Domisi nedaiktinių reiškinių (pvz., garsų, judesių) paskirtimi ir estetika. ● Stebėdamas, eksperimentuodamas išsiaiškina objektų požymius, medžiagų savybes, skaidydamas ir jungdamas aiškinasi objektų sandarą, išbandydamas atranda objektų paskirtį, lygindamas ir gretindamas ieško panašumų ar skirtumų tarp objektų ir reiškinių, išvelgia ryšį tarp objekto sandaros ir paskirties. ● Paaiškina, kad tyrinėjant su daiktais, medžiagomis, augalais, gyvūnais reikia elgtis atsargiai; kalbėdamas apie tyrinėjimą remiasi jo rezultatais; apibūdina tyrinėjamų objektų požymius, panašumus ir skirtumus; savo stebinius palygina su kitų stebiniais, kartais susieja skirtingus pastebėjimus.
		6-iasis žingsnis	● Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja, kaip auga augalai ir gyvūnai, kaip auga ir keičiasi jis pats; kaip žmonės gyveno seniau ir kaip gyvena dabar; kaip jie gyvena kitose šalyse, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi. ● Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. ● Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti.
Problemų sprendimas		4-asis žingsnis	● Pasako, kad susidūrė su sudėtinga veikla, kliūtimi, problema. Bando apibūdinti problemą. ● Nori problemą įveikti, išbando paties taikytus, stebėtus ar naujai sugalvotus veikimo būdus, pradeda atsitiktinį eksperimentavimą, bandymus. Orientuodamasis į įsivaizduojamą problemos sprendimo rezultatą, renkasi veikimo būdus ir priemones. Dalinasi mintimis apie problemos sprendimą. ● Stebi savo veiksmų pasekmes, supranta, kada pavyko įveikti sunkumus. Nepasisėkus
Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.	Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų,		

	apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.		veiklos nemeta, o pradeda veikti iš naujo arba ją keičia.
		5-asis žingsnis	● Dažnai atpažįsta kasdienes ir mažiau įprastas problemas. Retsykiais pats ieško iššūkių, aktyviai bando įveikti pasitaikančius sunkumus. ● Pasitikrina, kaip suprato problemą apie ją kalbėdamas ir užduodamas klausimus. Ieško priimtinių bendrų sprendimų kartu su kitais, siūlo sprendimo būdus kitiems, sugeba atpažinti išorinius trikdžius ir atsiriboti nuo jų veikdamas, išbando sprendimo būdų alternatyvas. ● Spręsdamas problemą samprotauja, kas pavyko (nepavyko), ką galima daryti toliau ar kitaip.
		6-asis žingsnis	● Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti. ● Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, pradeda problemą vertinti iš skirtingų perspektyvų. Pasirenka tinkamiausią sprendimą iš kelių galimų, tariausi su kitais, siūlo ir priima pagalbą. ● Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes.
Mokėjimas mokytis		4-asis žingsnis	● Paklaustas pasako, parodo, ką nori veikti, išmokti. Susidomėjęs stebi, įsitraukia į bendras veiklas su kitais vaikais, dalinasi tuo, kas sudomino. ● Imasi iniciatyvos ir atkakliai siekia savo tikslo. Pradeda numatyti ir pasirinkti priemones bei medžiagas, reikalingas veiklai įgyvendinti. ● Komentuoja atliekamą veiklą, pasako, ką jau atliko, ką darys toliau. ● Pasako, parodo, ką veikė ir ką padarė.
Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.	Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	5-asis žingsnis	● Kai domina tema, ieško galimybių sužinoti daugiau ir patenkinti savo smalsumą. ● Numato kelis žingsnius tikslui pasiekti ir juos įgyvendina. ● Išlieka pozityviai nusiteikęs siekti numatyto tikslo nepaisant išskylančių sunkumų, lanksčiai prisitaiko prie situacijos arba keičia sprendimus. ● Aptaria atliktą veiklą čia ir dabar ar po tam tikro laiko. Pasako, parodo, kaip veikė, mokėsi, kaip įveikė iššūkius, planuoja, ką darys toliau.

		6-asis žingsnis	● Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokti. ● Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Priimdamas sprendimus ieško informacijos ir ją tikslingai atsirenka. ● Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą. ● Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultata, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmokti.
Kalbų supratimas			
Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą.	Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	4-asis žingsnis	● Išklauso, supranta ir reaguoja į tai, ką jam sako, aiškina suaugusysis ar vaikas įvairiose komunikacinėse situacijose; supranta ir reaguoja į klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kodėl“, „kaip“, „koks“, kelis vienas paskui kitą sekančius prašymus; atpažįsta, kai kalbama ne gimtąja kalba. ● Supranta tą pačią mintį, idėją, jausmą, išreikštą skirtingais būdais: vaizdiniu arba garso kūrinio, kūno kalba, žodine ir simboliškai raiška. ● Domisi rašytinės kalbos elementais ir atkreipia dėmesį į juos savo aplinkoje; atpažįsta vieną kitą raidę ar skaitmenį, pirmąją savo vardo raidę; vaizduoja, kad skaito knygą, iš paveikslėlių supranta arba prisimena knygos turinį. ● Klausosi tiesiogiai atliekamų ir įrašytų, skaitomų, pasakojamų, deklamuojamų ir dainuojamų kūrinių, įvairaus stiliaus ir turinio tekstų (meninių, informacinių) apie aplinką, įvykius, reiškinius, atsimena kai kuriuos juose minimus įvykius ir juos perteikia skirtingais raiškos būdais.
		5-asis žingsnis	● Supranta sudėtinius kelių dėmenų sakinius, ilgesnių dialogų ar monologų turinį; stengiasi suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. ● Atpažįsta, kokie atskiri raiškos būdai ir priemonės buvo panaudoti perteikiant jausmą, idėją ar mintį. ● Supranta, kad kalbos garsai žymimi raidėmis; atpažįsta savo vardo ir kitas asmeniškai aktualias raides, skaitmenis, supranta aplinkoje matomų kai kurių spausdintų žodžių prasmę; iš klausos atskiria du žodžius, prasidedančius tuo pačiu garsu, supranta knygos viršelio funkciją, parodo, kur rašomas knygos autorius, pavadinimas, geba nuspėti turinį pagal knygos pavadinimą, viršelį, iliustracijas. ● Atidžiai klausosi įvairaus turinio ir stiliaus tekstų literatūrine kalba, tarmiškai; suvokia skirtingų žanrų leidinių skirtumus (kalendorius, knyga, žurnalas, tinklalapis).

		6-iasis žingsnis	● Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. ● Atpažįsta, kokie integruoti raiškos būdai ir priemonės buvo panaudoti perteikiant jausmą, idėją ar mintį. ● Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles; suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje seka akimis ar pirštu iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią; supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį, atpažįsta nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių; pradeda skirti paprastos garsinės sandaros žodžius sudarančius garsus, skiemenis. ● Domisi įvairiais rašytiniais teksta, iš iliustracijų ir vieno kito atpažįstamo žodžio supranta jų siužetą; supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau.
--	--	------------------	--

UGDYMO(SI) SRITIS
„KURIU IR IŠREIŠKIU“
Ugdymo turinys 4-6 metų vaikams

Pasiiekimų sritis		4-6 vaikų gyvenimo metai:	
Estetinis suvokimas			
Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas		
Domisi, gėrisi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.	Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis	4-asis žingsnis	● Džiaugiasi, gėrisi menine veikla, noriai dainuoja, šoka, vaidina, piešia, nuostaba stebi gamtos ir aplinkos grožį. Skirtingai reaguoja klausydamas ir stebėdamas įvairaus pobūdžio meno kūrinius, natūraliai priima stilių ir žanrų įvairovę. Atkreipia dėmesį į kūrinių ypatumus: spalvų, judesių, garsų įvairovę, muzikos, šokio nuotaiką. ● Pasako savo įspūdžius, nuomonę apie išklausytą muziką, matytą šokį, vaidinimą, dailės kūrinius, gamtos ir aplinkos daiktus ir reiškinius; pastebi ir apibūdina kai kurias jų detales. Reaguoja į kitų nuomonę.

	patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	5-asis žingsnis	- Noriai įsitraukia ir mėgaujasi muzikavimu, šokiu, vaidyba, dailės veikla. Grožisi žmogaus sukurtos aplinkos ir gamtos spalvomis, formomis, garsais. - Atpažįsta meno kūrinių išskirtinumą ir ypatumus (siužetą, veikėjų bruožus, nuotaiką, spalvas, veiksmus). - Demonstruoja savitą estetinį skonį. Pasako, kas patiko – nepatiko, gerai – blogai, gražu – bjauru; ką patyrė dainuodamas, šokdamas, vaidindamas, piešdamas. Rodo pasitenkinimą bendra veikla ir kūryba, gėrįsi savo ir kitų menine veikla, geru elgesiu, darbais.
		6-iasis žingsnis	- Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti. - Atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška. - Pasakoja apie matytus dailės kūrinius, patirtą muziką, vaidinimą, šokį, jų siužetus, veikėjus, nuotaiką; gamtoje ir žmogaus sukurtoje aplinkoje kilusius vaizdinius. Siūlo, kaip savo aplinkoje ir už mokyklos ribų panaudoti tai, kas jam patinka ir priimtina. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasakydamas vieną kitą argumentą.
Meninė raiška			
Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.	Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	4-asis žingsnis	- Noriai, drąsiai išbando naujas vizualinės raiškos priemones, medžiagas, jas tyrinėja. - Grafiškai pavaizduoja skirtingas linijas (storas, plonas, vingiuotas ir pan.), skirtingo dydžio dėmes, formas. Pradedą kurti objektų vaizdus. - Komentuoja savo ar kitų sukurtus grafinius ir erdvinius kūrinius, tai, ką sukūrė, papildoma pasakojimu. Turi savo mėgstamas priemones, spalvas, kurioms teikia pirmenybę.
		5-asis žingsnis	- Tyrinėja skirtingų technikų naudojimo vienam kūrybiniam darbui sukurti galimybes: tapo, piešia, aplikuoja, lipdo, konstruoja ar pan. - Pradedą planuoti kūrybinį procesą: pasirenka norimas priemones, medžiagas, numato proceso eigą, kurią veikdamas gali keisti. Piešia, tapo, modeliuoja, lipdo erdvinius kūrinius, jungia skirtingas formas į bendrą objektą. Išbando skaitmenines programėles kaip kūrybos įrankį (piešti, fotografuoti). - Pastebi ir komentuoja kitų kūrybą, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas dailės sąvokas. Grožisi savo ir kitų kūriniais, savaip perkelia matytas vizualias idėjas į savo kūrybą.

		6-iasis žingsnis	● Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis (gratažas, monotipija), skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. ● Kuria darbus, pasižyminčius fantastinėmis detalėmis, grafiniais ženklais (skaitmenimis, žodžiais, raidėmis, rodyklėmis). Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus. ● Komentuoja ir kitaip reiškia nuomonę apie savo, kitų vaikų, menininkų darbus vartodamas žinomas dailės sąvokas. Gali išvardyti keletą technikų (piešta, fotografuota, tapyta). Samprotauja apie dailės kūrinių paskirtį. Supranta, kad yra skirtingos dailės rūšys.
<i>Gebėjimas žaisti</i>		4-asis žingsnis	● Žaisdamas su kitais stengiasi derinti žaidybinius veiksmus, vartoja kalbą vaidmeniui atlikti, žaidimo eigai aptarti ir nesutarimams spręsti. ● Drauge su kitais tikslingai kuria žaidimo erdvę, pritaiko vietą, atsirenka žaidimui reikalingas priemones, žaislus. ● Individualiai, dviese, trise žaidžia nesudėtingus režisūrinius ir vaidmenų žaidimus. Kuria išplėtotas pažįstamas kasdienės socialines situacijas siedamas kelis ar daugiau įvykių. ● Geba laikytis žaidime prisiimto vaidmens, siekia tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas, turi mėgstamą vaidmenį.
Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.	Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių	5-asis žingsnis	● Sėkmingai sąveikauja su kitais, buriasi į didesnes 3–5 vaikų grupes. Susitaria dėl bendros žaidimo temos, idėjos, eigos, vaidmenų pasidalinimo ir erdvės. Vartoja kalbą tardamiesi, planuodami žaidimą, plėtodami vaidmenis ir spręsdami konfliktus. ● Tikslingai pasirenka arba susikuria žaidimo erdvę, žaidžia menamoje erdvėje arba apsibrėžia erdvę simboliniais veiksmais. ● Drauge su kitais vaikais plėtoja tęstinius siužetinius vaidmenų žaidimus. Žaisdamas improvizuoja, kuria vis sudėtingesnius siužetus, kuriuose susipina realios patirtys su fantastiniais elementais ir personažais. ● Nesunkiai geba laikytis siužetinio vaidmenų žaidimo taisyklių ir vaidmens funkcijų. Padedamas labiau įgudusių vaikų ar suaugusiųjų laikosi judriųjų, stalo ir kitų žaidimų taisyklių.
		6-iasis žingsnis	● Mokytojo paskatintas nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis. ● Mėgsta žaisti netradicinėse erdvėse (kieme, gamtoje), išradingai jas pritaikydamas žaidimui. Tvarko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus.

			● Kuria išplėtotus ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus mėgstamų knygų, filmų ir vaizdo žaidimų pagrindu. ● Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. Laikosi taisyklių dalyvaudamas kolektyviniuose sportiniuose, judriuosiuose ir didaktiniuose žaidimuose.
Kūrybiškumas			
Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.	Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	4-asis žingsnis	● Veikdamas pasitelkia vaizduotę. Pastebi, išbando, kaip įvairios medžiagos, priemonės ir daiktai gali būti naudojami skirtingais būdais siekiant kūrybinio rezultato. ● Įprastus veikimo būdus papildo naujais netikėtais judesiais, garsais, pasakojimu, grafiniais vaizdais, keičia objektų konstrukcijas, paskirtį. Žaisdamas prisiima menamus vaidmenis, kuria siužetus, spontaniškai keičia žaidimo taisykles. ● Pasako, kodėl jam patinka tam tikras kūrinys. Pasirenka kurti vienokiu ar kitokiu būdu, renka mėgstamas veiklas ir veikimo būdus. Domisi tuo, ką veikia, kuria kiti vaikai.
		5-asis žingsnis	● Generuoja naujas idėjas, fantazuoja apie tai, ką nori sukurti. Neįprastai naudoja įvairias medžiagas, priemones ir kūrybos būdus įvairiose kasdienio gyvenimo ir veiklos srityse. ● Autentišką pasaulio matymą išreiškia įvairiais būdais, keičia, pertvarko savo kūrybines idėjas, siūlo kelis jų variantus. ● Supranta ir nusako konkretaus savo kūrinio paskirtį. Pasakoja apie tai, ką sukūrė, apie pasirinktus kūrybos būdus, medžiagas, priemones.
		6-iasis žingsnis	● Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus. ● Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato, padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius, pagal savo įsivaizdavimą siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina. ● Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, pasako, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai.
Tyrinėjimas			
Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir	Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo	4-asis žingsnis	● Kelia klausimus, spėlioja, padedamas numato tiriamosios veiklos eigą, rezultatus. ● Tyrinėdamas aplinkos objektus ir reiškinius, savo ir kitų veiklos elementus, temas ir siužetus, remiasi patirtimi ir vaizduote. Padedamas pasirenka eksperimentavimui reikalingas priemones ir medžiagas.

samprotauja.	būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.		Pasako, ką veikė, ką atrado; įvardija, kokias priemones ar medžiagas pasirinko tyrinėjimui.
		5-asis žingsnis	- Atskleidžia savo interesus, tikslingai keldamas klausimus apie gyvosios ir negyvosios gamtos bei žmogaus sukurtus objektus, reiškinius, jų požymius. Domisi nedaiktinių reiškinių (pvz., garsų, judesių) paskirtimi ir estetika. - Stebėdamas, eksperimentuodamas išsiaiškina objektų požymius, medžiagų savybes, skaidydamas ir jungdamas aiškinasi objektų sandarą, išbandydamas atranda objektų paskirtį, lygindamas ir gretindamas ieško panašumų ar skirtumų tarp objektų ir reiškinių, įžvelgia ryšį tarp objekto sandaros ir paskirties. - Paaishkina, kad tyrinėjant su daiktais, medžiagomis, augalais, gyvūnais reikia elgtis atsargiai; kalbėdamas apie tyrinėjimą remiasi jo rezultatais; apibūdina tyrinėjamų objektų požymius, panašumus ir skirtumus; savo stebinius palygina su kitų stebiniais, kartais susieja skirtingus pastebėjimus.
		6-iasis žingsnis	- Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja, kaip auga augalai ir gyvūnai, kaip auga ir keičiasi jis pats; kaip žmonės gyveno seniau ir kaip gyvena dabar; kaip jie gyvena kitose šalyse, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi. - Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. - Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti.
Emocijų suvokimas ir raiška			
Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.	Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	4-asis žingsnis	- Pradedą suprasti, kad skirtingose situacijose (per gimimo dieną, susipykus su draugu) jaučia skirtingas emocijas, jas pavadina, išreiškia mimika, balsu, judesiu, vaizdu. - Atpažįsta kitų emocijas ir jausmus pagal veido išraišką, elgesį, veiksmus, jas atliepia, imituoja vaidmenų žaidimuose. - Pradedą suprasti, kad jo ir kitų emocijos toje pačioje situacijoje gali skirtis (jam linksma, o kitam tuo pat metu liūdna).
		5-asis žingsnis	- Atpažįsta ir pavadina savo emocijas bei jausmus, įvardija situacijas, kuriose jie kilo. Emocijas ir jausmus dažniausiai išreiškia sau ir kitiems priimtinais būdais. - Atpažįsta ir komentuoja kitų emocijas, jausmus ir situacijas, kuriose jie kyla, pradedą suprasti, kad kai kurie veiksmai ir žodžiai gali žėisti kitų jausmus. - Pradedą įvairiais būdais (žodžiu, piešiniu ar kt.) komunikuoti apie jausmus su kitais.

		6-asis žingsnis	● Apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. ● Gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. ● Pradedą kalbėtis apie tai, kaip jaučiasi ir išreiškia jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas.
--	--	-----------------	--

UGDYO(SI) SRITIS
„AŠ KALBŲ PASAULYJE“
Ugdymo turinys 4-6 metų vaikams

Pasiiekimų sritis		4-6 vaikų gyvenimo metai:	
Kalbų supratimas			
Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas		
Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą.	Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	4-asis žingsnis	- Išklauso, supranta ir reaguoja į tai, ką jam sako, aiškina suaugusysis ar vaikas įvairiose komunikacinėse situacijose; supranta ir reaguoja į klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kodėl“, „kaip“, „koks“, kelis vienas paskui kitą sekančius prašymus; atpažįsta, kai kalbama ne gimtąja kalba. - Supranta tą pačią mintį, idėją, jausmą, išreikštą skirtingais būdais: vaizdiniu arba garso kūriniu, kūno kalba, žodine ir simboliškai raiška. - Domisi rašytinės kalbos elementais ir atkreipia dėmesį į juos savo aplinkoje; atpažįsta vieną kitą raidę ar skaitmenį, pirmąją savo vardo raidę; vaizduoja, kad skaito knygą, iš paveikslėlių supranta arba prisimena knygos turinį. - Klausosi tiesiogiai atliekamų ir įrašytų, skaitomų, pasakojamų, deklamuojamų ir dainuojamų kūrinių, įvairaus stiliaus ir turinio tekstų (meninių, informacinių) apie aplinką, įvykius, reiškinius, atsimena kai kuriuos juose minimus įvykius ir juos perteikia skirtingais raiškos būdais.
		5-asis žingsnis	- Supranta sudėtinius kelių dmenų sakinius, ilgesnių dialogų ar monologų turinį; stengiasi suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. - Atpažįsta, kokie atskiri raiškos būdai ir priemonės buvo panaudoti perteikiant jausmą, idėją ar mintį.

			● Supranta, kad kalbos garsai žymimi raidėmis; atpažįsta savo vardo ir kitas asmeniškai aktualias raides, skaitmenis, supranta aplinkoje matomų kai kurių spausdintų žodžių prasmę; iš klausos atskiria du žodžius, prasidedančius tuo pačiu garsu, supranta knygos viršelio funkciją, parodo, kur rašomas knygos autorius, pavadinimas, geba nuspėti turinį pagal knygos pavadinimą, viršelį, iliustracijas. ● Atidžiai klausosi įvairaus turinio ir stiliaus tekstų literatūrine kalba, tarmiškai; suvokia skirtingų žanrų leidinių skirtumus (kalendorius, knyga, žurnalas, tinklalapis).
		6-iasis žingsnis	● Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. ● Atpažįsta, kokie integruoti raiškos būdai ir priemonės buvo panaudoti perteikiant jausmą, idėją ar mintį. ● Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles; suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje seka akimis ar pirštu iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią; supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį, atpažįsta nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių; pradeda skirti paprastos garsinės sandaros žodžius sudarančius garsus, skiemenis. ● Domisi įvairiais rašytiniais teksta, iš iliustracijų ir vieno kito atpažįstamo žodžio supranta jų siužetą; supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau.
Kalbinė raiška		4-asis žingsnis	● 3–5 žodžių vientisiniais sakiniais kalba pats sau ir kitam, klausinėja, užkalbina, prašo, kreipiasi, tariasi, laikydamasis elementarių kalbinio bendravimo normų; kalba ir pasakoja apie tai, ką jaučia ir jautė, veikia ir veikė; taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos garsų; dažniausiai taisyklingai vartoja gramatines žodžių formas, prielinksnius, žodžius derina. ● Deklamuoja trumpus eilėraščius arba eilėraščių fragmentus, padedamas pasakoja trumpas pasakas, istorijas, žinomų knygų turinį, pasakojimą palydėdamas gestais ir mimika; klausia ir atsako į klausimus apie pagrindinius istorijos veikėjus ar įvykius, apie tai, kas patinka ar nepatinka knygoje ar pasakojime; aktyviai dalyvauja vaidmeniniuose žaidimuose pereidamas nuo vieno kalbėjimo būdo prie kito. ● Domisi galimybe rašyti (ranka, kompiuteriu, planšetiniu kompiuteriu), bando kopijuoti matomus simbolius, raides, skaičius; raides ir simbolius pradeda naudoti įvairioje veikloje.
Nusiteikęs kalbą ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.	Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.		

		5-asis žingsnis	- Natūraliai kitiems kalba apie tai, ką žino, veikia, veikė ar veiks, kas vyksta, vyko ar vyks, ko nori, tikisi, nesupratus paaiškina, pakartoja; laisvai kalba sudėtiniais sakiniais, žodžius į sakinius jungia laikydamasis įvaldytų kalbos taisyklių; pateikia atsakymus į konkrečius klausimus nurodydamas detales kas, ką, kada ar kur; bando susikalbėti su kitakalbiu vaiku, pakartodamas jo kalbos vieną kitą žodį. - Pasakoja, kalbasi apie matytus animacinius filmus, žaistus žaidimus, skaitytas knygas; papasakoja 2–3 pagrindinius įvykius iš gerai žinomos istorijos, išlaikydamas jų eiliškumą; geba atsakyti į klausimus apie jam skaitytą tekstą. - Supranta rašymo tikslus, bando perteikti informaciją piešiniu, kopijuodamas arba užrašydamas raides, simbolius ar žodžius; kuria savo ženklus ir simbolius; braižo ir aiškina paprastus planus, schemas.
		6-iasis žingsnis	- Atsižvelgdamas į bendravimo tikslą ir situaciją, išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja; vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.); klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo, sprendžia problemas; tinkamai pradeda, plėtoja, keičia ir baigia pokalbį; bando komunikuoti su kitakalbiu vaiku, suaugusiuoju. - Kuria, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje; keliais būdvardžiais apibūdina istorijų veikėjus; perpasakoja informaciją iš įvairaus žanro knygų. - Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius.
Skaitmeninis sumanumas		4-asis žingsnis	- Atliepia, komentuoja įvairiomis formomis (vaizdo, garso įrašai, animacijos) pateikiamą informaciją. Vartoja kai kuriuos su technologijų naudojimu susijusius žodžius, pasakoja apie interaktyvią knygelę, programėlę, žaidimą. - Mokytojo padedamas naudoja skaitmeninį fotoaparata savo patirčiai ir aplinkiniam pasauliui fiksuoti, pradeda naudoti paprastas programėles piešimui, garsui, vaizdui įrašyti ir paleisti. - Supranta ir atlieka grafiniais simboliais ir objektais žymimas komandas. - Mokytojui prižiūrint ir padedant bando su kitais bendrauti skaitmeninėmis technologijomis.
Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.	Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.		

		5-asis žingsnis	● Mokytojo padedamas ir prižiūrimas naudojasi įvairių išmaniųjų įrenginių valdymo priemonėmis (pele, jutikliniu ekranu, klaviatūra), informacinėmis svetainėmis tyrinėjimams ir kt. ugdomajai veiklai. ● Naudoja įvairias technologijas (fotografavimą, skaitmeninį piešimą, garso įrašų darymą) skaitmeniniam turiniui kurti. ● Dėlioja vaizdiniais simboliais ar objektais pateiktas komandas, sudarydamas rišlią veiksmų seką. Nusako, kaip nuosekliai, žingsnis po žingsnio pavyko pasiekti rezultatą. Išbando užrašytas veiksmų sekas žaidybinėje programavimo aplinkoje. ● Paaiškina ir suaugusiojo padedamas laikosi pagrindinių bendravimo ir saugaus naudojimosi skaitmeniniais įrenginiais taisyklių.
		6-iasis žingsnis	● Mokytojo prižiūrimas pasirenka ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines užduotis. ● Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas vaiko gebėjimus atitinkančias skaitmenines priemones (fotografavimo, piešimo, nuotraukų apdorojimo, garso įrašymo), skirtingus turinio tipus (vaizdą, judantį vaizdą, garsą, tekstą). Domisi kitų ir dalinasi savo sukurtu skaitmeniniu turiniu. ● Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradeda suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. ● Supranta pagrindines skaitmeninio turinio (pvz., nuotraukų, piešinių, vaizdo įrašų) saugaus dalinimosi taisykles.
Meninė raiška		4-asis žingsnis	● Noriai, drąsiai išbando naujas vizualinės raiškos priemones, medžiagas, jas tyrinėja. ● Grafiškai pavaizduoja skirtingas linijas (storas, plonas, vingiuotas ir pan.), skirtingo dydžio dėmes, formas. Pradeda kurti objektų vaizdus. ● Komentuoja savo ar kitų sukurtus grafinius ir erdvinius kūrinius, tai, ką sukūrė, papildo pasakojimu. Turi savo mėgstamas priemones, spalvas, kurioms teikia pirmenybę.
Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.	Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai	5-asis žingsnis	● Tyrinėja skirtingų technikų naudojimo vienam kūrybiniam darbui sukurti galimybes: tapo, piešia, aplikuoja, lipdo, konstruoja ar pan. ● Pradeda planuoti kūrybinį procesą: pasirenka norimas priemones, medžiagas, numato proceso eigą, kurią veikdamas gali keisti. Piešia, tapo, modeliuoja, lipdo erdvinius kūrinius, jungia skirtingas formas į bendrą objektą. Išbando skaitmenines programėles kaip kūrybos įrankį (piešti, fotografuoti).

	išreikšti.		● Pastebi ir komentuoja kitų kūrybą, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas dailės sąvokas. Grožisi savo ir kitų kūrinių, savaip perkelia matytas vizualias idėjas į savo kūrybą.
		6-iasis žingsnis	● Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis (gratažas, monotipija), skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. ● Kuria darbus, pasižyminčius fantastinėmis detalėmis, grafinais ženklais (skaitmenimis, žodžiais, raidėmis, rodyklėmis). Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus. ● Komentuoja ir kitaip reiškia nuomonę apie savo, kitų vaikų, menininkų darbus vartodamas žinomas dailės sąvokas. Gali išvardyti keletą technikų (piešta, fotografuota, tapyta). Samprotauja apie dailės kūrinių paskirtį. Supranta, kad yra
Aplinkos pažinimas		4-asis žingsnis	● Parodo, kad supranta, kurie kultūriniai vaizdai, garsai, judesiai, skoniai, kvapai ar pasakojimai yra iš kitos nei jo paties kultūra. Pažįsta gyvenamosios vietovės objektus ir vietas, pastebi jų pasikeitimus. Pasako miesto (kaimo), kuriame gyvena, pavadinimą. Ištraukia į veiklas, puoselėjančias šeimos ir liaudies tradicijas. Įvardija paros dalis, sieja jas su savo gyvenimo ritmu. ● Atpažįsta ir pavadina kelis dažniausiai stebėtus gyvūnus, augalus, grybus, negyvosios gamtos objektus (upė, akmuo), reiškinius (pūga, saulėlydis), nusako akivaizdžius jų požymius. Pasako metų laikų pavadinimus, samprotauja, kas būdinga metų laikams. ● Stengiasi saugoti socialinės, kultūrinės ir gamtinės aplinkos objektus. Bando rūšiuoti atliekas, tausoti medžiagas, išteklius (išjungia šviesą). Gamtos, kultūros grožį ir įvairovę stengiasi išreikšti savo kūryboje.
Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	5-asis žingsnis	● Vaizduoja, pasakoja apie savo šeimą, jos buitį, tradicijas, domisi, kuo tos tradicijos skiriasi nuo kai kurių kitų kultūrų. Pristato savo gimtąjį miestą ar gyvenvietę, kelis žinomus objektus ir vietas, gatvę, kurioje gyvena, kurioje yra jo ugdymo įstaiga. Iš savo grupės gali savarankiškai nueiti į kitas ugdymo įstaigas erdves (salę, dailės studiją). Pradeda suvokti praeitį, dabartį, ateitį: pasako, ką veikė vakar, ką veikia šiandien, ką veiks rytoj; sudėlioja dienos ar ilgesnio laikotarpio įvykius chronologine seka. ● Atpažįsta ir pavadina ne tik stebėtus vietinius, bet ir kai kuriuos tolimųjų kraštų augalus ir gyvūnus, samprotauja apie jų gyvenimo būdą ir buveines. Paaiškina, kaip daržovės, vaisius ir kitas gamtos gėrybes vartoti maistui. Stebėdamas ar prižiūrėdamas augalus ar gyvūnus, komentuoja jų pokyčius. Fiksuodamas gamtinių objektų stebinius, išvelgia kai kuriuos

			akivaizdžius objektams būdingus požymius. Pažįsta keletą dangaus kūnų, gamtos reiškinių, kurių negali ar kuriuos pavojinga stebėti iš arti (ugnikalnių išsiveržimas, viesulas, žvaigždės). Eilės tvarka išvardija metų laikus, pasako, kaip skirtingais metų laikais gyvena kai kurie gyvūnai, augalai. Rodo pagarbą gyvajai ir negyvajai aplinkai, kultūros reiškiniams ir objektams, supranta, kad jo elgesys gali paveikti gamtinę ir kultūrinę aplinką, stengiasi prisiimti atsakomybę už jų išsaugojimą. Savo kūryboje vaizduoja asmeninį emocinį santykį su gamtos ir kultūros objektais.
		6-iasis žingsnis	- Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas, pasakoja, ką dirba aptariamų profesijų atstovai, kokia jų sukuriamų daiktų ir paslaugų vertė, kaip vyksta jų mainai. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyveno, ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. Vartoja savaitės dienų pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti. - Ižvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Dalinasi savo žiniomis apie tai, kur gyvena ir kuo minta gyvūnai, kur kokie augalai, grybai auga, kokių sąlygų jiems reikia. Pradedą suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. Ižvelgia, kaip keičiasi kai kurių gyvūnų ir augalų gyvenimas skirtingais metų laikais. - Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ja rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti. Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogus ir gamtos ryšį. Pradedą jausti prierašumą artimiausiai socialinei, kultūrinei ir gamtinei aplinkai, išreiškdamas jį veikloje ir kūryboje.

UGDYMO(SI) SRITIS
„AŠ IR BENDRUOMENĖ“
Ugdymo turinys 4-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis		4-6 vaikų gyvenimo metai:	
Savivoka ir savigarba			
Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas		
Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.	Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo autybę, tėvynę	4-asis žingsnis	● Pavaizduoja ar pakomentuoja kai kurias fizines savo kūno savybes: akių, plaukų spalvą, pėdos dydį. Pastebi vieną kitą savo ir kitų vaikų išvaizdos panašumą ar skirtumą. Pradedą domėtis, kas yra kūno viduje. ● Supranta ir pasako, kaip jaučiasi, ko nori jis pats ir kaip jaučiasi, ko nori kitas asmuo. Jaučiasi patenkintas savimi. ● Piešia ar kitaip vaizduoja savo šeimą, kalba apie jos narius, save supranta kaip šeimos narį. Įsitraukia į bendrus žaidimus ir grupės veiklas, prisideda prie jų plėtojimo. ● Supranta, kai kiti vaikai ar suaugusieji šneka kita kalba nei jis. Dalinasi savo artimosios kultūrinės aplinkos buities, veiklų ir renginių patirtimi su kitais vaikais ir mokytojais, domisi kitų kultūrų simboliais. Mėgaujasi atsakomybe už nedidelių užduočių atlikimą, reiškia nuomonę jam aktualiais klausimais.
		5-asis žingsnis	● Tyrinėja, ką gali ir ko negali kūnas, pradeda jausti asmeninę ir bendrą erdvę. Aiškinasi, kam reikalingos, ką daro vidinės kūno sistemos (atramos ir judėjimo, virškinimo, kvėpavimo ar kt.). ● Supranta, kad jis buvo, yra ir visada bus tas pats asmuo: atpažįsta save kūdikystės nuotraukose, pasako, kuo bus ar norėtų būti suaugęs. ● Jaučiasi esąs šeimos narys: kalba apie šeimą, išvardija jos narius, pasako savo pavardę. Jaučiasi esąs vaikų grupės narys: kalba apie grupės draugus, pasakoja apie grupės gyvenimą. ● Pasako, kokia yra jo gimtoji kalba, aiškina, ką žino ir supranta apie savo šalies kalbą, kultūrą, samprotauja, kuo ji skiriasi nuo kitų jam žinomų šalių kalbos ir kultūros. Vaizduoja ir naudoja savo šalies simbolius.

		6-iasis žingsnis	- Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Aiškinasi, kam reikalingos, ką daro vidinės kūno sistemos, dalinasi pastebėjimais. - Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. - Dalyvauja šeimos, grupės ir mokyklos bendruomenės veiklose. Prisideda prie šeimoje, grupėje ar mokykloje priimamų sprendimų. - Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, supranta, kad visi žmonės yra lygūs, pasako keletą šalių panašumų ir skirtumų. Domisi ir dažniausiai laikosi šeimos, grupės, mokyklos, vietinės bendruomenės vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.
Emocijų suvokimas ir raiška			
Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.	Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	4-asis žingsnis	- Pradedą suprasti, kad skirtingose situacijose (per gimimo dieną, susipykus su draugu) jaučia skirtingas emocijas, jas pavadina, išreiškia mimika, balsu, judesiu, vaizdu. - Atpažįsta kitų emocijas ir jausmus pagal veido išraišką, elgesį, veiksmus, jas atliepia, imituoja vaidmenų žaidimuose. - Pradedą suprasti, kad jo ir kitų emocijos toje pačioje situacijoje gali skirtis (jam linksma, o kitam tuo pat metu liūdna).
		5-asis žingsnis	- Atpažįsta ir pavadina savo emocijas bei jausmus, įvardija situacijas, kuriose jie kyla. Emocijas ir jausmus dažniausiai išreiškia sau ir kitiems priimtinais būdais. - Atpažįsta ir komentuoja kitų emocijas, jausmus ir situacijas, kuriose jie kyla, pradeda suprasti, kad kai kurie veiksmai ir žodžiai gali žėisti kitų jausmus. - Pradedą įvairiais būdais (žodžiu, piešiniu ar kt.) komunikuoti apie jausmus su kitais.
		6-iasis žingsnis	- Apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. - Gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. - Pradedą kalbėtis apie tai, kaip jaučiasi ir išreiškia jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas.

Savireguliacija ir kontrolė			
Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.	Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	4-asis žingsnis	- Nusiramina kalbėdamas apie tai, kas jį įskaudino, supykde, nuvylė, kai jaučia suaugusiojo palaikymą ir girdi komentarus. - Trumpam tikslingai sutelkia dėmesį ir pastangas siekdamas įgyvendinti ketinimą. Įprastose kasdienėse situacijose pradeda susilaikyti nuo impulsyvių veiksmų, galinčių išprovokuoti nesutarimus, pakenkti kitiems. Paklaustas pasako galimas istorijų, pasakų ir kitų veikėjų netinkamo elgesio pasekmes. - Primenant ir sekdamas suaugusiojo bei kitų vaikų pavyzdžiu laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių.
		5-asis žingsnis	- Nusiramina, atsipalaiduoja, išėjęs iš įtampą keliančios situacijos, pabuvęs vienas, klausydamasis ramios muzikos, žaisdamas ar kalbėdamasis su kitais. - Žaisdamas ir atlikdamas sudominusią veiklą, geba sutelkti dėmesį ir pastangas, išvermę, slopinti impulsyvius veiksmus. Ramioje situacijoje konfliktą sprendžia žodžiais, o ne veiksmais, siūlo kelis sprendimo būdus, numatydamas jų pasekmes. - Nesunkiai laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių, supranta lūkesčius savo elgesiui grupėje ir kitoje aplinkoje (per išvykas), pats primena kitiems tinkamo elgesio taisykles.
		6-iasis žingsnis	- Pats taiko įvairius nusiramimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. - Siekdamas tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas; vienas ir kartu su kitais ieško taikių išeičių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. - Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.
Santykiai su suaugusiais ir vaikais			
Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais.	Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais	4-asis žingsnis	- Lengvai atsiskiria nuo tėvų ar globėjų, rodo pasitikėjimą mokytojais ir jų padėjėjais: klausia, tariasi, guodžiasi. Kalbasi, įsitraukia į veiklą su nepažįstamais žmonėmis, kai šalia yra mokytojas. Turi vieną ar kelis kurį laiką nesikeičiančius žaidimų ir bendrų veiklų partnerius. - Įsitraukia į suaugusiojo pasiūlytas bendras veiklas ir jas plėtoja, pats inicijuoja pokalbius ir bendras veiklas su suaugusiuoju. Geba žaisti, atlikti bendrą veiklą poroje, kelių vaikų grupelėje, siūlo ir priima idėjas, derina norus ir veiksmus, sprendžia nesutarimus. Padedant mokytojui palaukia savo eilės, dalinasi žaislais, priima kompromisinį pasiūlymą. - Veikdamas kartu su kitais pastebi vieną kitą akivaizdų savo ir kito (vaiko, suaugusiojo)

	suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems		išvaizdos, pomėgių, kalbos panašumą ar skirtumą ir skirtingais būdais tai parodo. ● Prisideda prie grupės taisyklių kūrimo.
		5-asis žingsnis	● Drąsiai bendrauja su mažiau pažįstamais ar nepažįstamais žmonėmis grupėje, salėje ar kieme. Turi draugą arba kelis nuolatinius žaidimų partnerius, sėkmingai išitraukia į didesnės vaikų grupės veiklą. ● Tikrina suaugusiojo išsakytas leistino elgesio ribas – atsiklausia, derasi, tariasi. Geranoriškai veikia kartu su kitais vaikais, drauge siekia to paties tikslo, priima bendrus sprendimus; skolina, keičiasi, dalinasi priemonėmis ir žaislais, ruošia ir kitiems dovanoja gimtadienio dovanas. Noriai ką nors veikia su vaikais iš kitos socialinės, kalbinės, kultūrinės aplinkos. Pats ar kartu su kitais randa nesutarimo, konflikto sprendimo būdus arba prašo suaugusiojo pagalbos. ● Veikdamas kartu su kitais pastebi ir pasako keletą savo ir kitų vaikų ar suaugusiųjų asmeninių savybių, interesų, gebėjimų panašumų bei skirtumų. ● Stengiasi atlikti mažus įsipareigojimus grupei, dėl kurių susitariama. Stengiasi elgtis vadovaudamasis įgytu supratimu apie savo ir kitų teises bei pareigas grupėje.
		6-iasis žingsnis	● Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiaisiais bei vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. ● Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo ar kito vaiko nuomonę, aiškinasi, tariasi. Pradedą tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus. ● Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. ● Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei.